

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: ΟΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ,
ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΠΟΨΗ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ:

ΓΡΙΒΑ ΕΙΡΗΝΗ

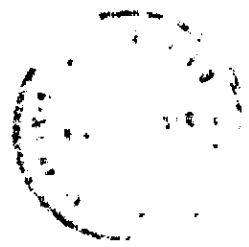
ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ:

ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

ΠΑΤΡΑ 1999

ΡΙΘΜΟΣ
ΣΕΛΦΩΝ 2971

Αφιερωμένη στους γονείς μου και στις εξαδέλφες μου
Δήμητρα και Σοφία. Επίσης, ευχαριστώ θερμά τον καθηγητή
μου κ. Σπυρόπουλο για την ηθική συμπαράσταση που μου
πρόσφερε κατά τη διάρκεια πραγματοποίησης της εργασίας
μου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Έννοια και διακρίσεις των απαιτήσεων	1
--------------------------------------	---

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Παρουσίαση και σημασία των απαιτήσεων από άποψη λογιστική (σύμφωνα με Γ.Λ.Σ.)	3
1. Λογαριασμός 30 Πελάτες	3
2. Λογαριασμός 31 Γραμμάτια Εισπρακτέα	5
3. Λογαριασμός 33 Χρεώστες Διάφοροι	16

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Ανάλυση των απαιτήσεων σύμφωνα με την φορολογική νομοθεσία, από άποψη νομική	24
A. Αποτίμηση των απαιτήσεων	24
B. Αποστολή εμπορευμάτων στις γενικές αποθήκες	31
Γ. Συναλλαγματικές και γραμμάτια εισπρακτέα	32
Δ. Το αναιτιώδεις	35
E. Ανανέωση	36
ΣΤ. Το ακατάσχετο της συναλλαγματικής απαίτησης	37
Z. Διαδικασία είσπραξης των απαιτήσεων μέσω των πιστωτικών τίτλων	37
H. Έννοια αξιόγραφου πιστωτικού τίτλου χρηματογράφου	38
Θ. Νομική σημασία των αξιόγραφων	41

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Ανάλυση των απαιτήσεων με αριθμοδείκτες	43
1. Αντικειμενικοί στόχοι της ανάλυσης αριθμοδεικτών	43
2. Σχηματισμός των αριθμοδεικτών	43
3. Ερμηνεία των αριθμοδεικτών	44

4. Υποθετικό αριθμητικό παράδειγμα που θα χρησιμοποιηθεί στην ανάπτυξη των αριθμοδεικτών	44
Α. Αριθμοδείκτες κυκλοφοριακής ταχύτητας	46
Β. Μέτρηση της κυκλοφοριακής ταχύτητας των απαιτήσεων	47

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Μελετώντας τις απαιτήσεις σύμφωνα με το θεσμό του

Factoring	59
1. Ο θεσμός του factoring	59
2. Η εξέλιξη του factoring	61
3. Οι κυριότερες μορφές του factoring	63
4. Ανάλυση απαιτήσεων τρίτων-factoring	68

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Ανάλυση των απαιτήσεων ως στοιχείου του κυκλοφορούντος ενεργητικού

1. Δείκτης κυκλοφορίας των πιστώσεων προς τους πελάτες	74
2. Πιστωτική Πολιτική	75
3. Παράγοντες που επηρεάζουν την πιστωτική πολιτική	76
4. Σχεδιασμός πιστωτικής πολιτικής	77
5. Ακάλυπτοι λογαριασμοί πελατών	77
6. Προϋπολογισμός πιστώσεων στην πελατεία	78

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	80
---------------------	-----------

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ

Ο όρος απαίτηση περιλαμβάνει όλες τις αξιώσεις που έχει η επιχείρηση κατά φυσικών ή νομικών προσώπων για παροχή αγαθών ή υπηρεσιών, κυρίως όμως χρήματος.

Ανάλογα με το χρησιμοποιούμενο κριτήριο οι απαιτήσεις διακρίνονται:

- Με κριτήριο τη φύση των συναλλαγών από τις οποίες προέρχονται, οι απαιτήσεις, διακρίνονται σε οργανικές και σε ανόργανες.

α) Οργανικές είναι οι απαιτήσεις που προέρχονται από πώληση προϊόντων της επιχείρησης. Οι απαιτήσεις αυτές εμφανίζονται λογιστικά στο λογαριασμό πελάτες αν προέρχονται από πωλήσεις σε ανοικτό λογαριασμό ή στο λογαριασμό γραμμάτια εισπρακτέα αν οι πελάτες αποδέχτηκαν συναλλαγματικές ή γραμμάτια εις διαταγήν της επιχείρησης.

β) Ανόργανες είναι οι απαιτήσεις που προέρχονται από διάφορες άλλες αιτίες, όχι πάντως από την πώληση προϊόντων.

- Με κριτήριο το χρόνο ρευστοποίησης τους, οι απαιτήσεις διακρίνονται σε μακροπρόθεσμες και βραχυπρόθεσμες. Κατά Ε.Γ.Λ.Σ. ορίζεται ότι μακροπρόθεσμες απαιτήσεις είναι αυτές των οποίων η προθεσμία εξόφλησης λήγει μέχρι το τέλος της επόμενης χρήσεως του ισολογισμού. Ενώ βραχυπρόθεσμες είναι οι απαιτήσεις των οποίων προβλέπεται να εισπραχθούν μέσα σε ένα έτος από την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού

-Με κριτήριο την φερεγγυότητα τους, οι απαιτήσεις διακρίνονται σε απαιτήσεις ασφαλούς εισπράξεως, σε επισφαλούς εισπράξεως και σε ανεπίδεκτους εισπράξεως.

α) Ασφαλούς εισπράξεως είναι η απαίτηση για την οποία κατά το χρόνο συντάξεως του ισολογισμού, υπάρχει βεβαιότητα ότι το ποσό θα εισπραχθεί στο ακέραιο.

β) Επισφαλής κρίνεται η απαίτηση, όταν διαγράφεται αλλά δεν είναι πλήρως αποδεδειγμένη η αδυναμία του οφειλέτη να εξοφλήσει την υποχρέωσή του.

γ) Ανεπίδεκτη εισπραξης απαίτηση θεωρείται εκείνη που η εισπραξή της δια της νομίμου οδού είναι αδύνατη. Αυτό συμβαίνει κυρίως:

- Σε περίπτωση πτώχευσης του πελάτη.
- Σε περίπτωση θανάτου του πελάτη χωρίς να καταλείπει περιουσία και χωρίς να αφήνει κληρονόμους που να αποδέχονται την κληρονομιά.
- Σε περίπτωση που η επιχείρηση άσκησε εναντίον του πελάτη όλα τα ένδικα μέσα και αυτά αποδείχτηκαν αναποτελεσματικά.
- Σε περίπτωση επιτεύξεως εξώδικου ή δικαστικού συμβιβασμού, ανεπίδεκτου εισπραξης θεωρείται το τμήμα που περικόπηκε.

Η τυχόν ύπαρξη ελπίδας ότι στο απώτερο μέλλον θα εισπραχθεί η απαίτηση που σύμφωνα με τα παραπάνω, κρίνεται ανεπίδεκτη εισπράξεως, δεν μεταβάλλει το χαρακτηρισμό αυτής ως ανεπίδεκτης εισπράξεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΑΠΟ ΑΠΟΨΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ (ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ Γ.Λ.Σ.)

1. ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ 30 ΠΕΛΑΤΕΣ

Σε αυτόν περιλαμβάνονται οι απαιτήσεις που δημιουργούνται από πωλήσεις εμπορεύσιμων αγαθών ή υπηρεσιών της επιχείρησης.

Ο λογαριασμός αυτός περιλαμβάνει τους εξής δευτεροβάθμιους λογαριασμούς.

α) Λογαριασμός 3000 πελάτες εσωτερικούς.

Σε αυτόν παρακολουθούνται οι απαιτήσεις από πωλήσεις προϊόντων που γίνονται στο εσωτερικό της χώρας, εκτός από εκείνες που προέρχονται από πωλήσεις, είτε προς το Ελληνικό Δημόσιο, είτε προς Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και Δημόσιες Επιχειρήσεις οι οποίες παρακολουθούνται σε άλλο λογαριασμό.

Παράδειγμα λειτουργίας του λογαριασμού πελάτες εσωτερικού

Η επιχείρηση "Ζ" πουλάει εμπορεύματα με πίστωση στον πελάτη Γ. Γεωργίου αξίας 400,000 με Φ.Π.Α. 18%.

ΛΥΣΗ

30 Πελάτες		472,000
30.00 Πελάτες Εσωτερικού		
30.00.00 Γ. Γεωργίου		
70	Πωλήσεις	400,000
70.00	Πωλήσεις Εμπορευμάτων	
54	Υποχρ. Από Φόρους Τέλη	72,000
54.00	Φ.Π.Α.	
54.00.00	Φ.Π.Α. εκροών	
Πώληση Εμπορευμάτων Τιμ. Πώλησης Νο 14		

β) Λογαριασμός 30.01 Πελάτες Εξωτερικού.

Σε αυτόν παρακολουθούνται οι απαιτήσεις από πωλήσεις στο εξωτερικό. Ο λογαριασμός αυτός χρεώνεται με την αξία του τιμολογίου η οποία για τη χρέωση αυτή, μετατρέπεται σε δραχμές με βάση την επίσημη τιμή συναλλάγματος της ημέρας εκδόσεως του τιμολογίου.

γ) Λογαριασμός 30.97 Επισφαλής Πελάτες.

Σε αυτόν παρακολουθούνται οι απαιτήσεις κατά πελατών που η είσπραξη τους κρίνεται επισφαλής (αμφίβολης ρευστοποιήσεως).

Παράδειγμα λειτουργίας του λογαριασμού 30.97

Ο πελάτης "Δ" που όφειλε στην επιχείρηση 250,000 δραχμές κρίθηκε ως επισφαλής.

ΛΥΣΗ

30 Πελάτες		250,000	
30.97 Πελάτες επισφαλείς			
30.00.01 "Δ"			
30.80	Πελάτες		250,000
30.00	Πελάτες Εσωτερικού		
30.00.01	"Δ"		
Χαρακτηρισμός πελάτη ως επισφαλή			

2. ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ 31 ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ

Περιλαμβάνονται οι απαιτήσεις κατά τρίτων, ανεξάρτητα από την αιτία της δημιουργίας τους, που είναι ενσωματωμένες σε τίτλους συναλλαγματικών ή γραμματίων «εις διαταγή».

α) Λογαριασμός 31.00 Γραμμάτια στο Χαρτοφυλάκιο

Σε αυτόν καταχωρούνται αρχικά όλα τα γραμμάτια εισπρακτέα σε δραχμές που λαμβάνει η οικονομική μονάδα έναντι των απαιτήσεων κατά πελατών και χρεωστών.

Ο λογαριασμός πιστώνεται με την ονομαστική αξία των γραμματίων που:

- εισπράττονται με χρέωση των διαθεσίμων.
- μεταβιβάζονται στις τράπεζες ή σε τρίτους για είσπραξη ή εγγύηση, με χρέωση των λογαριασμών 31.01 ή 31.02 αντίστοιχα
- περιέχονται σε καθυστέρηση, με χρέωση του λογαριασμού 31.03.

Τα γραμμάτια εισπρακτέα καταχωρούνται στον σχολιαζόμενο λογαριασμό στην ονομαστική τους αξία η οποία είναι το ποσό που αναγράφεται σε αυτό και το οποίο ο οφειλέτης υποχρεούται να

πληρώσει και ο δικαιούχος να εισπράξει κατά τη λήξη του γραμματίου. Ενώ οι μη δουλεμένοι τόκοι που περιλαμβάνονται σε αυτήν, δηλαδή την ονομαστική αξία αντιμετωπίζονται όπως θα αναλυθούν παρακάτω στον λογαριασμό 31.06.

β) Λογαριασμός 31.07 Γραμμάτια σε Ξ.Ν. στο Χαρτοφυλάκιο

Στον λογαριασμό αυτό καταχωρούνται αρχικά όλα τα γραμμάτια εισπρακτέα σε ξένο νόμισμα που περιέρχονται στην οικονομική μονάδα από τους πελάτες και τους χρεώστες της. Τα γραμμάτια σε ξένο νόμισμα καταχωρούνται στα βιβλία με το αντίτιμο της ονομαστικής τους αξίας σε δραχμές, υπολογιζόμενο με βάση την επίσημη τιμή του ξένου νομίσματος την ημέρα που αυτά περιέρχονται στην οικονομική μονάδα.

Ο λογαριασμός πιστώνεται με την αξία των γραμματίων που:

- εισπράττονται με χρέωση των διαθεσίμων και ενδεχόμενα και του λογαριασμού 81.00.04 «συναλλαγματικές διαφορές».
- μεταβιβάζονται στις τράπεζες για είσπραξη ή εγγύηση, με χρέωση των λογαριασμών 31.08 ή 31.09 αντίστοιχα.

- περιέρχονται σε καθυστέρηση, με χρέωση του λογαριασμού 31.10

Τα γραμμάτια σε ξένο νόμισμα εμφανίζονται στον ισολογισμό με βάση το δραχμικό αντίτιμο της σε ξένο νόμισμα ονομαστικής αξίας, υπολογιζόμενο με βάση την επίσημη τιμή του ξένου νομίσματος της ημερομηνίας κλεισίματος του ισολογισμού.

Οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν μεταξύ της δραχμικής αξίας με την οποία ένα γραμμάτιο σε ξένο νόμισμα απεικονίζεται στα βιβλία και της αξίας που τελικά εισπράττεται θεωρείται αποτέλεσμα και εμφανίζεται στο λογαριασμό «αποτελέσματα χρήσεως» ως «έκτακτα και ανόργανα έξοδα», ανάλογα αν είναι χρεωστικές ή πιστωτικές.

γ) Λογαριασμός 31.01 Γραμμάτια στις τράπεζες για είσπραξη

Με τον λογαριασμό αυτό παρακολουθούνται τα γραμμάτια σε δραχμές που μεταβιβάζονται στην τράπεζα για είσπραξη.

Κατά την μεταβίβαση των γραμματίων αυτών, η τράπεζα δεν αποκτά την κυριότητα των τίτλων, η οποία εξακολουθεί να παραμένει στην οικονομική μονάδα, αλλά απλώς εξουσιοδοτείται να τους εισπράξει «εν ονόματι» και για λογαριασμό της οικονομικής μονάδας τους τίτλους.

Η οικονομική μονάδα καταβάλλει στην τράπεζα «προμήθεια εισπράξεως αξιόγραφων», που υπολογίζεται σε ποσοστό % επί της ονομαστικής αξίας καθώς και τα ανάλογα ταχυδρομικά.

Το προϊόν της εισπράξεως των συναλλαγματικών και γραμματίων η τράπεζα φέρει σε πίστωση τρεχούμενου λογαριασμού του πελάτη της.

Αν οι συναλλαγματικές ή τα γραμμάτια δεν εισπραχθούν, η τράπεζα προβαίνει, ανάλογα με τη σχετική σύμβαση, σε διαμαρτύρηση αυτών και επιστροφή τους στον πελάτη.

Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να καταβάλλεται για τη διαπίστωση μήπως στο υπόλοιπο τέλους χρήσεως του παρόντος λογαριασμού περιλαμβάνονται και λήξασες συναλλαγματικές ή γραμμάτια, οι οποίες πρέπει να μεταφέρονται στο λογαριασμό «γραμμάτια σε καθυστέρηση».

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Συναλλαγματικές ονομαστικής αξίας 600,000 δρχ. παραδίνονται στην τράπεζα για είσπραξη.

ΛΥΣΗ

31. Γραμμάτια Εισπρακτέα	600,000	
31.01 Γραμμάτια στις Τράπεζες για είσπραξη		
31. Γραμμάτια Εισπρακτέα		600,000
31.00 Γραμμάτια στο Χαρτοφυλάκιο		

Από τις συναλλαγματικές που βρίσκονται στην τράπεζα για είσπραξη

ΛΥΣΗ

31. Γραμμάτια Εισπρακτέα	600,000	
31.01. Γραμμάτια στις Τράπεζες για είσπραξη		
31. Γραμμάτια Εισπρακτέα		600,000
31.00 Γραμμάτια στο Χαρτοφυλάκιο		

Από τις συναλλαγματικές που βρίσκονται στην τράπεζα για είσπραξη μιας ονομαστικής αξίας 40,000 δρχ. εισπράχθηκε και με το προϊόν της πιστώθηκε ο λογαριασμός όψεως της επιχείρησης.

ΛΥΣΗ

38. Χρηματικά Διαθέσιμα	40,000	
38.03. Κ/όψεως σε Δρχ.		
31. Γραμμάτια Εισπρακτέα		40,000
31.01. Γραμμάτια στις τράπεζες για είσπραξη		

δ) Λογαριασμός 31.02 Γραμμάτια στις Τράπεζες σε εγγύηση

Σε αυτόν καταχωρούνται τα γραμμάτια εισπρακτέα σε δραχμές που μεταβιβάζονται στις τράπεζες σε εγγύηση, όπως σε ενέχυρο δανείου της τράπεζας προς την οικονομική μονάδα.

Η ενεχυρίαση εμπορικών γραμματίων στην τράπεζα για τη λήψη βραχυπρόθεσμων δανείων είναι ο πιο συνηθισμένος τρόπος χρηματοδότησεως των επιχειρήσεων για την κάλυψη των αναγκών τους σε κεφάλαια κινήσεως. Οι επιχειρήσεις λαμβάνουν δάνειο σε ποσοστό της αξίας των γραμματίων που ενεχυριάζονται, το οποίο κυμαίνεται συνήθως από 75%-95%, ανάλογα με την ποιότητα των γραμματίων, δηλαδή ανάλογα με το ποσοστό διαμαρτυρήσεως των γραμματίων.

Η μεταβίβαση των γραμματίων σε τρίτους για εγγύηση γίνεται με οπισθογράφηση των γραμματίων με σκοπό τη σύσταση ενεχύρου υπέρ του τρίτου. Για να έχει το αποτέλεσμα αυτό η οπισθογράφηση, πρέπει να περιέχει τη μνεία "αξία λόγω ενεχύρου" ή κάθε άλλη μνεία που δηλώνει ενεχυρίαση.

ε) Λογαριασμός 31.03. Γραμμάτια σε καθυστέρηση

Σε αυτόν παρακολουθούνται οι απαιτήσεις κατά οφειλετών γραμματίων εισπρακτέων, τα οποία δεν εξοφλούνται κατά την ημερομηνία λήξεως τους και παραμένουν απλήρωτα στα χέρια της

οικονομικής μονάδας. Από λογιστική άποψη το Ε.Γ.Λ.Σ. ορίζει ότι στους σχολιαζόμενους λογαριασμούς παρακολουθούνται μόνο τα γραμμάτια σε καθυστέρηση τα οποία βρίσκονται στα χέρια της επιχειρήσεως, δηλαδή στο χαρτοφυλάκιο της. Στον ισολογισμό όμως επιβάλλεται να εμφανίζονται όλα τα γραμμάτια των οποίων νόμιμος κομιστής είναι η επιχείρηση και τα οποία στο τέλος της χρήσης βρίσκονται σε καθυστέρηση εξοφλήσεως, ανεξάρτητα που βρίσκονται τα γραμμάτια αυτά κατά την ημερομηνία αυτή.

Η ανάπτυξη του λογαριασμού γίνεται σύμφωνα με τις ανάγκες κάθε μονάδας, αλλά κατά τέτοιο τρόπο που να προκύπτει η απαίτηση της από κάθε οφειλέτη. Σε περίπτωση που οι απαιτήσεις που καταχωρούνται στους σχολιαζόμενους λογαριασμούς μετατρέπονται ανάλογα με τη φύση τους.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Μια συναλλαγματική η οποία βρίσκονταν στην τράπεζα για είσπραξη αξίας 50,000 δραχμές, επιστράφηκε ανείσπρακτη.

ΛΥΣΗ

31. Γραμμάτια Εισπρακτέα	50,000	
31.03. Γραμμάτια σε καθυστέρηση		
31 Γραμμάτια εισπρακτέα		50,000
31.01. Γραμμάτια στις τράπεζες για είσπραξη		

στ) Λογαριασμός 31.04-Γραμμάτια μεταβιβασμένα σε τρίτους

Στον παραπάνω αντίθετο λογαριασμό, ο οποίος είναι προαιρετικής τήρησης, είναι δυνατό να παρακολουθούνται τα γραμμάτια εισπρακτέα που μεταβιβάζονται κατά κυριότητα σε

τρίτους, όπως π.χ. προμηθευτές, με χρέωση του προσωπικού λογαριασμού του τρίτου.

Η πίστωση των παραπάνω αντίθετων λογαριασμών, αντί της άμεσης πιστώσεως των κύριων λογαριασμών 31.00 ή 31.07, αποβλέπει στο να γνωρίζει η επιχείρηση την ενδεχόμενη υποχρέωσή της από τα γραμμάτια που έχει μεταβιβάσει σε τρίτους και τα οποία δεν έχουν λήξει ακόμη.

Τα μεταβιβασμένα σε τρίτους γραμμάτια εισπρακτέα έπειτα από την πληρωμή τους ή αν δεν υπάρχουν στοιχεία, αφού περάσει εύλογος χρόνος από τη λήξη τους, μεταφέρονται από τους λογαριασμούς αυτούς στην πίστωση των λογαριασμών 31.00 ή 31.07.

Σε περίπτωση που η οικονομική μονάδα δεν παρακολουθεί τα μεταβιβασμένα σε τρίτους γραμμάτια εισπρακτέα με τους παραπάνω αντίθετους λογαριασμούς, αλλά με τη μεταβίβαση πιστώνει απευθείας τους λογαριασμούς 31.00 ή 31.07, είναι υποχρεωμένη να παρακολουθεί τα γραμμάτια αυτά σε λογαριασμούς τάξεως.

ζ) Λογαριασμός 31.05 Γραμμάτια προεξοφλημένα

Στον λογαριασμό αυτό ο οποίος είναι και αυτός αντίθετος και προαιρετικής τηρήσεως, είναι δυνατό να παρακολουθούνται τα γραμμάτια εισπρακτέα που προεξοφλούνται, δηλαδή τα γραμμάτια που έχουν μεταβιβασθεί κατά κυριότητα στις τράπεζες με οπισθογράφηση πριν από τη λήξη τους και η οικονομική μονάδα εισπράττει την παρούσα αξία αυτών. Η προεξόφληση αποτελεί για τον κομιστή προείσπραξη της αξίας του τίτλου του που δεν είναι ακόμη ληξιπρόθεσμος. Η παρούσα αξία προκύπτει αν από την ονομαστική αξία του γραμματίου αφαιρεθεί το προεξόφλημα, το οποίο περιλαμβάνει:

α) Τον τόκο από την ημέρα διενέργειας της προεξοφλήσεως μέχρι την μεθεπόμενη από τη λήξη του γραμματίου. Οι δύο επιπλέον ημέρες από τη λήξη του γραμματίου υπολογίζονται, γιατί οι τράπεζες δεν προβαίνουν, κατά κανόνα, στη διαμαρτύρηση των γραμματίων που δεν πληρώθηκαν στη λήξη τους.

β) την προμήθεια χορηγήσεως, που υπολογίζεται κατά αδιαίρετο μήνα.

γ) Την προμήθεια εισπράξεως και τα ταχυδρομικά, όταν το γραμμάτιο είναι εισπρακτέο σε άλλη πόλη.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Συναλλαγματικές ονομαστικές αξίας 400,000 δρχ. προεξοφλούνται από την τράπεζα αντί 370,000 δρχ. και η επιχείρηση εισέπραξε το ποσό αυτό.

ΛΥΣΗ

38. Χρηματικά Διαθέσιμα	370,000	
38.00 Ταμείο		
65 Τόκοι και συναφή έξοδα	370,000	
65.02. Προεξοφλ. Τόκοι και έξοδα τραπεζών		
31. Γραμμάτια Εισπρακτέα		400,000
31.05 Γραμμάτια Προεξοφλημένα		

η) Λογαριασμός 31.06 Μη δουλεμένοι τόκοι γραμματίων εισπρακτέων.

Στον λογαριασμό αυτό καταχωρούνται οι τόκοι που περιλαμβάνονται στα άληκτα γραμμάτια στο τέλος της χρήσεως.

Ο διαχωρισμός των μη δουλεμένων τόκων από την ονομαστική αξία των γραμματίων και η εμφάνισή τους στον σχολιαζόμενο λογαριασμό δεν είναι υποχρεωτικός για τις οικονομικές μονάδες αν όμως γίνει σε κάποια χρήση, υποχρεωτικά εφαρμόζεται πάγια και στις επόμενες χρήσεις.

Αναφορικά με τους μη δουλεμένους τόκους που περιλαμβάνονται στα άληκτα κατά το τέλος της χρήσεως γραμμάτια εισπρακτέα το Ε.Γ.Λ.Σ. προβλέπει τις ακόλουθες δυνατότητες:

1. Όταν, κατά πάγια τακτική, η οικονομική μονάδα διαχωρίζει στα λογιστικά παραστατικά (τιμολόγια πώλησεως ή χρεωστικά σημειώματα) τους τόκους με τους οποίους χρεώνει τους πελάτες της.

Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζονται τα ακόλουθα:

- α. Οι τόκοι των γραμματίων που εκδίδονται και λήγουν μέσα στη χρήση αποτελούν δουλεμένο έσοδο της χρήσεως και καταχωρούνται απευθείας στο λογαριασμό 76.02 «δουλεμένοι τόκοι γραμματίων εισπρακτέων», ο οποίος τελικά εμφανίζεται στην ανάλυση του λογαριασμού «αποτελέσματα χρήσεως» με τον τίτλο «πιστωτικοί τόκοι και συναφή έσοδα».

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Την 1/3 η εταιρεία πώλησε εμπορεύματα αντί δρχ. 100,000 στον Α. Ανδρέου, ο οποίος υπόγραψε συναλλαγματικά που λήγει την 31/8 του ίδιου έτους, ονομαστικής αξίας δρχ. 106,000 εκ των οποίων τόκοι δρχ. 6,000 ($100,000 \times 6/12 \times 12\%$).

Θα γίνει η εγγραφή:

ΛΥΣΗ

31. Γραμμάτια εισπρακτέα	106,000	
31.00 Γραμμάτια στο χαρτοφυλάκιο		
70. Πωλήσεις εμπορευμάτων		100,000
76 Έσοδα Κεφαλαίων		6,000
76.02 Δουλεμένοι τόκοι Γ.Ε.		

Το παραπάνω παράδειγμα αναφέρεται όταν οι τόκοι των γραμματίων αυτών αφορούν την κλειόμενη χρήση και γι' αυτό καταχωρούνται στην πίστωση του λογαριασμού 76.02. Ενώ οι τόκοι που αφορούν χρονική περίοδο της επόμενης χρήσεως καταχωρούνται σε πίστωση των λογαριασμών 31.06 ή 31.13 κατά περίπτωση.

Επίσης, τόκοι που αφορούν χρονική περίοδο μετά το τέλος της επόμενης χρήσεως καταχωρούνται στην πίστωση των λογαριασμών 18.09 ή 18.10 κατά περίπτωση.

Στο τέλος κάθε χρήσεως, οι δουλεμένοι και αναλογούντες στη χρήση τόκοι των γραμματίων που εκδόθηκαν σε προηγούμενες χρήσεις και έληξαν μέσα στη χρήση αυτή και των γραμματίων που εκδόθηκαν σε προηγούμενες χρήσεις και λήγουν μετά το τέλος της χρήσεως μεταφέρονται από τους λογαριασμούς 31.06 ή 31.13 ή 18.09 ή 18.10 στον αποτελεσματικό λογαριασμό 76.02.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Την 1/7/1991 ή "Α" πώλησε προϊόντα στη "Β" αντί δρχ. 10,000,000 με πίστωση δύο ετών και ότι η "Β" αποδέχτηκε συναλλαγματικές λήξεως 30/6/1992 ονομαστικής αξίας δρχ. 4,000,000 και λήξεως 30/6/1993 ονομαστικής αξίας 6,000,000.

Στο τιμολόγιο πωλήσεως οι τόκοι διαχωρίζονται από τα έσοδα της πώλησης ως εξής:

-Τιμή Πώλησης	10,000,000
-Τόκοι περιόδου 1/7/91-30/6/92 (4,000,000 x 12/12 x 20%)	800,000
-Τόκοι περιόδου 1/7/91-30/6/93 (6,000,000 x 24/12 x 20%)	24,000,000
Ονομαστική αξία συν/τικών	<u>Δρχ. 13,200,000</u>

Η "Α" επομένως θα κάνει τις παρακάτω εγγραφές:

31. Γραμμάτια εισπρακτέα	4,800,000	
31.00 Γραμμάτια στο χαρτοφυλάκιο		
18.07 Γραμμάτια εισπρακτέα μακροπρόθεσμα	8,400,000	
71 Πωλήσεις εμπορευμάτων		10,000,000
76 Έσοδα κεφαλαίων		1,000,000
76.02. Δουλεμένοι τόκοι Γ.Ε.		
31 Γραμμάτια εισπρακτέα		400,000
31.06 Μη Δουλεμένοι Τόκοι Γ.Ε.		
18.09 Μη Δουλεμ. Τόκοι Γ.Ε. μακροπρ.		1,800,000
--31/12/92--		
31 Γραμμάτια εισπρακτέα	400,000	
31.06 Μη δουλεμένοι τόκοι Γ.Ε.		
18.09 Μη δουλεμένοι τόκοι Γ.Ε. μακροπρόθεσμων	1,200,000	
76 Έσοδα κεφαλαίων		1,600,000
76.02 Δουλεμένοι τόκοι Γ.Ε.		
--31/12/93--		
18.09 Μη δουλεμένοι τόκοι Γ.Ε. μακροπρόθεσμων	600,000	
76 Έσοδα κεφαλαίων		600,000
76.02 Δουλεμένοι τόκοι Γ.Ε.		

3. ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ 33 ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ

Στους υπολογαριασμούς του λογαριασμού αυτού παρακολουθούνται οι απαιτήσεις που δεν υπάγονται σε οποιαδήποτε κατηγορία απαιτήσεων από εκείνες που παρακολουθούνται στους λοιπούς πρωτοβάθμιους λογαριασμούς της τρίτης ομάδας. Εδώ εντάσσονται και παρακολουθούνται διάφορες περιπτώσεις όπως προκαταβολές προς το προσωπικό, προκαταβαλλόμενοι και παρακρατούμενοι φόροι, φόροι σε εκκρεμοδικία, ενεργητοποιήσεις εγγυήσεων προμηθευτών, δεσμευμένες καταθέσεις κλπ.

α) Λογαριασμός 33.00 Προκαταβολές Προσωπικού

Με αυτόν το λογαριασμό παρακολουθούνται οι προκαταβολές που δίνονται στο προσωπικό έναντι των τρέχουσων αποδοχών π.χ. μήνα ή εβδομάδας. Ο λογαριασμός αυτός χρεώνεται κατά την καταβολή και πιστώνεται εξισούμενος με τα ποσά που παρακρατούνται κατά την εκκαθάριση της μισθοδοσίας της οικείας περιόδου.

β) Λογαριασμός 33.01 Χρηματικές Διευκολύνσεις Προσωπικού

Με αυτόν παρακολουθούνται τα χρηματικά ποσά που καταβάλλονται στο προσωπικό, τα οποία δεν αποτελούν δάνεια απλώς προσωρινές χρηματικές διευκολύνσεις.

γ) Λογαριασμός 33.02 Δάνεια Προσωπικού

Με αυτόν παρακολουθούνται τα ποσά που δίνονται στο προσωπικό της επιχείρησης με τη μορφή δανείου και οπωσδήποτε υποβάλλονται σε χαρτοσήμανση.

δ) Λογαριασμός 33.11 Βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις κατά συνδεδεμένων επιχειρήσεων σε Δρχ.

Σε αυτόν παρακολουθούνται οι βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις της οικονομικής μονάδας κατά των συνδεδεμένων επιχειρήσεων, οι οποίες απαιτήσεις δεν προέρχονται από συναλλαγές που αφορούν το αντικείμενο της επιχείρησης. Έτσι, λοιπόν στον παρόντα λογαριασμό περιλαμβάνονται οι απαιτήσεις από πώληση παγίων στοιχείων, από δάνεια προς συνδεδεμένες επιχειρήσεις, ενώ, αντίθετα οι απαιτήσεις από πωλήσεις εμπορευμάτων, προϊόντων, υπηρεσιών προς συνδεδεμένες επιχειρήσεις δεν περιλαμβάνονται στον παρόντα λογαριασμό, αλλά στο λογαριασμό 30. Πελάτες.

ε) Λογαριασμός 33.21 Βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις κατά λοιπών συμμετοχικού ενδιαφέροντος επιχειρήσεων σε Δρχ.

Στον λογαριασμό αυτό παρακολουθούνται οι απαιτήσεις οι οποίες είναι βραχυπρόθεσμες κατά λοιπών συμμετοχικού ενδιαφέροντος επιχειρήσεων οι οποίες δεν προέρχονται από συναλλαγές που αφορούν το αντικείμενο δράσεως της οικονομικής μονάδας. Δηλαδή, στον παρόντα λογαριασμό καταχωρούνται οι απαιτήσεις από πωλήσεις παγίων, από δάνεια κλπ προς τις λοιπές συνδεδεμένες επιχειρήσεις.

στ) Λογαριασμός 33.13 Ελληνικό Δημόσιο-Προκαταβλημένοι και Παρακρατούμενοι Φόροι

Στον λογαριασμό αυτόν παρακολουθούνται οι απαιτήσεις της οικονομικής μονάδας κατά του Ελληνικού Δημοσίου, οι οποίες προέρχονται από φόρους που προκαταβάλλονται ή παρακρατούνται κατά την είσπραξη μερισμάτων ή άλλων εισοδημάτων.

Ειδικότερα οι υπολογαριασμοί του παραπάνω λογαριασμού λειτουργούν ως εξής:

1. Ο λογαριασμός 33.13.00 προκαταβολή φόρου εισοδήματος χρεώνεται στο τέλος της χρήσεως με το ποσό της προκαταβολής φόρου εισοδήματος για την επόμενη χρήση, που προκύπτει από τη δήλωση φόρου εισοδήματος της κλειόμενης χρήσεως, με αντίστοιχη πίστωση του λογαριασμού 54.08 λογαριασμός εκκαθαρίσεως φόρων-τελών ετήσιας δηλώσεως φόρου εισοδήματος. Στο τέλος της επόμενης χρήσης, το υπόλοιπο του λογαριασμού 33.13.00 μεταφέρεται στη χρέωση του λογαριασμού 54.08. Ο λογιστικός αυτός χειρισμός έχει το πλεονέκτημα ότι το πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού 54.08 είναι ίσο με το ποσό του καταβλητέου φόρου εισοδήματος στο εισόδημα, αλλά έχει και το μειονέκτημα ότι διογκώνει αδικαιολόγητα το ενεργητικό και το παθητικό με το ποσό της προκαταβολής για φόρο εισοδήματος της επόμενης χρήσεως, αφού η οφειλή του ποσού της προκαταβολής δεν έχει γεννηθεί ακόμη, και το ποσό που προκαταβάλλεται αποτελεί απαίτηση κατά του Δημοσίου, η οποία ενδεχομένως να συμψηφιστεί με την υποχρέωση καταβολής φόρου εισοδήματος επί των κερδών της επόμενης χρήσης, εφόσον υπάρχουν φορολογητέα κέρδη, ειδάλλως το ποσό αυτό αποτελεί απαίτηση κατά του Δημοσίου
2. Στους λογαριασμούς 33.13.01-99 καταχωρούνται τα ποσά που παρακρατούνται κατά τη διάρκεια της χρήσεως, για φόρο εισοδήματος από τα εισοδήματα που εισπράττονται από την οικονομική μονάδα από κινητές αξίες ή από τις εισπράξεις για άλλες αιτίες. Στο τέλος της χρήσεως, όσα από τα ποσά αυτά, σύμφωνα με την ισχύουσα κάθε φορά φορολογική νομοθεσία, είναι δυνατό να συμψηφίζονται με το φόρο εισοδήματος της κλειόμενης χρήσης, μεταφέρονται στο λογαριασμό 54.08 στην χρέωση, ενώ τα υπόλοιπα που δεν συμψηφίζονται μεταφέρονται

στη χρέωση του λογαριασμού 63.00 φόρος εισοδήματος μη συμψηφιζόμενος.

ζ) Λογαριασμός 33.14 Ελληνικό Δημόσιο-Λοιπές Απαιτήσεις

Στον λογαριασμό αυτόν παρακολουθούνται οι λοιπές απαιτήσεις της οικονομικής μονάδας κατά του Ε.Δ., οι οποίες δεν προέρχονται από συναλλαγές που αφορούν το αντικείμενο της.

Ειδικότερα για τους υπολογαριασμούς του 33.14 ισχύουν τα ακόλουθα:

1. Στο λογαριασμό 33.14.00 απαιτήσεις από ειδικές επιχορηγήσεις καταχωρούνται οι απαιτήσεις που προέρχονται από δικαιώματα της οικονομικής μονάδας για την είσπραξη ποσών π.χ. λόγω επιχορηγήσεως ή συμμετοχής του Ε.Δ. σε έξοδα ή επενδυτικές δαπάνες της.
2. Στο λογαριασμό 33.14.01 δασμοί και λοιποί φόροι εισαγωγής προς επιστροφή είναι δυνατό να καταχωρούνται τα ποσά δασμών, φόρων και τελών που καταβάλλονται προσωρινά κατά την εισαγωγή από το εξωτερικό διαφόρων αγαθών, τα οποία προορίζονται για βιομηχανοποίηση και εξαγωγή ή επανεξαγωγή ή πώληση σε δικαιούχα ατέλειας πρόσωπα εσωτερικού. Τα ποσά τα οποία, μετά την επανεξαγωγή, επιστρέφονται στην οικονομική μονάδα καταχωρούνται στην πίστωση του λογαριασμού 33.14.01 και οι τυχόν διαφορές μεταφέρονται στο λογαριασμό 63.98.99.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Μια επιχείρηση προκειμένου να παράγει κάποια προϊόντα που θα εξάγει στο εξωτερικό, εισήγαγε τις αναγκαίες πρώτες ύλες και κατέβαλλε για δασμούς δρχ. 6,000,000. Κατά την καταβολή των δασμών θα διενεργήσει την εγγραφή:

33.14 Ελληνικό Δημόσιο-λοιπές απαιτήσεις	6,000,000	
33.14.01 Δασμοί και λοιποί φόροι εισαγωγής προς επιστροφή		
38.00 Ταμείο		6,000,000

Αν στη συνέχεια, η επιχείρηση εξαγάγει στο εξωτερικό τα προϊόντα που παρήχθησαν από τις παραπάνω εισαχθείσες πρώτες ύλες, και δικαιούται επιστροφή δασμών μόνο 5,600,000 δρχ. Κατά την είσπραξη του ποσού αυτού θα γίνει η εγγραφή:

38.00 Ταμείο	5,600,000	
63.98 Διάφοροι φόροι-τέλη	400,000	
33.14 Ελλ. Δημ.-λοιπές απαιτήσεις		6,000,000
33.14.01 Δασμοί και λοιποί φόροι εισαγωγής προς επιστροφή		

η) Λογαριασμός 33.97 Χρεώστες επισφαλείς

Στο λογαριασμό αυτόν παρακολουθούνται οι διάφοροι χρεώστες της οικονομικής μονάδας, οι οποίοι χαρακτηρίζονται ως επισφαλείς, λόγω αμφίβολης ρευστοποιήσεως των κατ' αυτών απαιτήσεων, ενώ οι επισφαλείς πελάτες παρακολουθούνται στο λογαριασμό 30.97.

Οι προβλέψεις για πιθανές ζημιές, που γίνονται για τις παραπάνω απαιτήσεις, καταχωρούνται σε χρέωση του λογαριασμού 83.11. Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις, με αντίστοιχη πίστωση του λογαριασμού 44.11. Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις.

θ) Λογαριασμός 33.98. Επίδικες απαιτήσεις κατά Ελληνικού Δημοσίου

Στο λογαριασμό αυτό παρακολουθούνται οι απαιτήσεις της οικονομικής μονάδας κατά του Ελληνικού Δημοσίου που μετατρέπονται σε επίδικες.

Ο λογαριασμός χρεώνεται με τα ποσά των φόρων που βεβαιώνονται σε βάρος της οικονομικής μονάδας, για τα οποία έχει προηγηθεί η άσκηση προσφυγών στα διοικητικά δικαστήρια, με πίστωση του λογαριασμού 54.99 φόροι-τέλη προηγούμενων χρήσεων.

Σε περίπτωση, που σύμφωνα με τα στοιχεία της οικονομικής μονάδας είναι πολύ πιθανό ότι το ποσό με το οποίο αυτή θα επιβαρυνθεί τελικά για συγκεκριμένη φορολογική υπόθεση θα διαφέρει από εκείνο που έχει βεβαιωθεί, η πρόβλεψη πρέπει να είναι ανάλογη. Όταν οριστικοποιηθεί η εκκρεμοδικία, ο παρών λογαριασμός πιστώνεται με το ποσό που είχε χρεωθεί όταν βεβαιώθηκε ο φόρος και χρεώνεται ο λογαριασμός 38.00 ταμείο με το ποσό που τυχόν επιστρέφεται στην οικονομική μονάδα.

1. Λογαριασμός 33.90 Επιταγές Εισπρακτέες μεταχρονολογημένες

Η επιταγή είναι πάντοτε πληρωτέα "εν όψει". Αν η επιταγή εμφανιστεί για πληρωμή πριν από την ημέρα ως χρονολογία εκδόσεως είναι πληρωτέα κατά την ημερομηνία της εμφανίσεως.

Με την έννοια αυτή και οι μεταχρονολογημένες επιταγές θα ήταν δυνατό να συμπεριληφθούν στο ταμείο σαν μετρητά όπως και οι μη μεταχρονολογημένες επιταγές.

Για τη λογιστική παρακολούθηση των μεταχρονολογημένων επιταγών σύμφωνα με τις αρχές του Ε.Γ.Λ.Σ. εφαρμόζονται τα ακόλουθα:

- α) Στους υπολογαριασμούς του 38 χρηματικά διαθέσιμα καταχωρούνται και παρακολουθούνται μόνο οι εισπρακτέες επιταγές επί λογαριασμών όψεως.
- β) Οι μεταχρονολογημένες επιταγές δεν είναι πληρωτέες εν όψει γιατί λαμβάνονται εν γνώσει της μεταχρονολογημένης εκδόσεως της.
- γ) Επιταγή που δεν φέρει χρονολογία εκδόσεως (λευκή επιταγή) δεν συγκεντρώνει τα απαραίτητα στοιχεία που απαιτεί ο νόμος περί επιταγής, δεν καταχωρείται στους λογαριασμούς που παρακολουθούνται οι επιταγές, αλλά σε ειδικό ζεύγος λογαριασμό τάξεως.
- δ) Σε περίπτωση που η εν όψει πληρωτέα επιταγή δεν εμφανισθεί εμπρόθεσμα προς πληρωμή και δεν πληρωθεί και η άρνηση αυτή βεβαιωθεί δια σχετικής "σφραγίσεως" της επιταγής ή δια συντάξεως διαμαρτυρικού γίνεται μεταφορά της επιταγής αυτής της επιταγής από το λογαριασμό 38 στο λογαριασμό 33.91, με τον τίτλο "επιταγές" σε καθυστέρηση.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Η επιχείρηση πουλάει εμπορεύματα αξίας 400,000 πλέον ΦΠΑ 18% και ο πελάτης μας μας έκδωσε μια επιταγή Νο 50280 με τη συμφωνία αυτή την επιταγή να την εισπράξαμε μετά από δύο μήνες από τη συναλλαγή αυτή. Τιμ. Νο 8.

ΛΥΣΗ

33. Χρεώστες Διάφοροι	472,000	
33.90. Επιταγές Εισπρακτέες μεταχρονολογημένες		
70. Πωλήσεις		400,000
70.00 Πωλήσεις εμπορευμάτων		
70.00.00 Εμπόρευμα Α		
54 Υποχρεώσεις από φόρους-τέλη		72,000
54.00 ΦΠΑ -		
54.00.00. ΦΠΑ Εκρών 18% Τιμολόγιο Νο 8		

Μετά από δύο μήνες που εισπράττεται η επιταγή και τα χρήματα κατατίθενται στο λογαριασμό μας στην Ε.Τ.Ε.

38. Χρηματικά Διαθέσιμα	472,000	
38.03. Κ/Όψεως σε δρχ.		
33. Χρεώστες Διάφοροι		472,000
33.90. Επιταγές εισπρακτέες		

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ, ΑΠΟ ΑΠΟΨΗ ΝΟΜΙΚΗ

A. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ

Σύμφωνα με την αρχή της πραγματικής εικόνας που καθιερώνεται με τις διατάξεις των παραγράφων 2 και 3 των άρθρων 42α του ν. 2190/1920, οι απαιτήσεις έπρεπε να εμφανίζονται στον ισολογισμό στην πραγματική τους αξία κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού. Πραγματική αξία των απαιτήσεων είναι η παρούσα αυτών αξία, δηλαδή, η αξία που προκύπτει αν από την ονομαστική τους αξία αφαιρεθεί ο τόκος της περιόδου από την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού μέχρι την είσπραξη τους, ο οποίος τόκος συνιστά αναμφισβήτητα έξοδο που πρέπει να βαρύνει τα αποτελέσματα της χρήσεως. Εντούτοις, η αποτίμηση των απαιτήσεων έχει καθιερωθεί να γίνεται στην ονομαστική τους αξία και ειδικότερα:

- Οι μεν έντοκες απαιτήσεις στην ονομαστική τους αξία αυξημένες με το δουλεμένο μέχρι την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού τόκο,
- Οι δε άτοκες στην ονομαστική τους αξία.

Η αποτίμηση των απαιτήσεων στην ονομαστική τους αξία έρχεται σε κάποια αντίθεση με την αρχή της αυτοτέλειας των χρήσεων, γιατί στην πραγματικότητα μια απαίτηση μέλλουσας λήξεως αποτελείται από τα εξής δύο στοιχεία: την παρούσα αξία που είναι στοιχείο του ενεργητικού και τον ανάλογο τόκο μέχρι την είσπραξη της, που, όπως είπαμε, συνιστά έξοδο και πρέπει να βαρύνει τα αποτελέσματα της χρήσεως.

Η αποτίμηση των απαιτήσεων στην ονομαστική τους αξία μπορεί να δικαιολογηθεί με βάση την παραδοχή της "εν δράσει επιχειρήσεως" (going concern), που προσδίδει στα λογιστικά δεδομένα μια συμβατικότητα και σύμφωνα με την οποία δεν πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στις αξίες που απορρέουν από βίαιη εκποίηση, δηλαδή στις αξίες που θα εισέπραττε η επιχείρηση αν ζητούσε την είσπραξη των απαιτήσεών της πριν από τη λήξη τους.

Η παραπάνω σύγκρουση των αρχών της αυτοτέλειας των χρήσεων και της "εν δράσει επιχειρήσεως" αίρεται κατά κάποιο τρόπο από άλλη λογιστική αρχή της συνέπειας, κατά την οποία οι απαιτήσεις πρέπει να αποτιμούνται σε κάθε χρήση με τον ίδιο τρόπο και συνεπώς δεν παραβιάζεται η αυτοτέλεια των χρήσεων, εφόσον βέβαια τα ποσά και ο χρόνος εισπράξεως των απαιτήσεων είναι περίπου τα ίδια σε κάθε χρήση.

Σύμφωνα με τα παραπάνω γίνεται δεκτό ότι:

(α) Οι άτοκοι λογαριασμοί των πελατών πρέπει να αποτιμούνται στην "εισπραχθησόμενη" αξία τους, δηλαδή στην ονομαστική αξία αυτών και δεν πρέπει να γίνεται καμμία αφαίρεση τόκου.

(β) Τα γραμμάτια εισπρακτέα πρέπει να αποτιμούνται στην παρούσα αξία τους, στις περιπτώσεις που η αποτίμηση στην ονομαστική τους αξία παραβιάζει σημαντικά τα περιοδικά αποτελέσματα. Θεωρείται ότι τα αποτελέσματα επηρεάζονται σημαντικά όταν: (i) το ποσό των γραμματίων καλύπτει μεγάλο μέρος του ενεργητικού, (ii) οι πωλήσεις γίνονται με δόσεις που καλύπτονται με συναλλαγματικές και (iii) μεταβληθεί το σύστημα των πωλήσεων από "μετρητοίς" σε "επί πιστώσει" δια συναλλαγματικών.

Κατά τη γνώμη μας, οι απαιτήσεις της επιχειρήσεως κατά των πελατών και τρίτων, όπως και οι υποχρεώσεις, ανεξάρτητα αν έχουν ενσωματωθεί σε τίτλους γραμματίων ή εμφανίζονται σε ανοικτούς-τρεχούμενους λογαριασμούς πρέπει να εμφανίζονται

στον ισολογισμό στην κατά το κλείσιμο αυτού παρούσα αυτών αξία.

1) ΑΠΟΣΒΕΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΣΦΑΛΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Την παραπάνω διάκριση των απαιτήσεων σε ασφαλείς, επισφαλείς και ανεπίδεκτες εισπράξεως υιοθετεί ο ν. 2190/1920 για την αποτίμηση τους και με τη διάταξη του άρθρου 43 παράγραφο 8α, ορίζει ότι «οι απαιτήσεις που είναι ανεπίδεκτες εισπράξεως αποσβένονται ολοσχερώς, ενώ οι επισφαλείς απαιτήσεις απεικονίζονται στον ισολογισμό με την πιθανή τους αξία κατά το χρόνο σύνταξης του». Έτσι, με βάση τη διάταξη αυτήν:

α) Οι ασφαλούς εισπράξεως απαιτήσεις εμφανίζονται στον ισολογισμό στο ακέραιο. Στις τοκοφόρες απαιτήσεις πρέπει να προστεθεί και ο δουλεμένος, μέχρι την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού, τόκος.

β) Οι επισφαλείς απαιτήσεις αποτιμούνται και εμφανίζονται στον ισολογισμό με το ποσό που πιθανολογείται, με βάση τα υφιστάμενα στοιχεία κατά τη σύνταξη του ισολογισμού, ότι θα εισπραχθεί από αυτές. Για την πιθανολογούμενη απώλεια διενεργείται πρόβλεψη.

γ) Οι ανεπίδεκτες εισπράξεως απαιτήσεις αποσβένονται εξολοκλήρου.

2. ΑΠΟΣΒΕΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΣΦΑΛΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Κατά πάγια αρχή που ακολουθούσε ο φορολογικός νομοθέτης πριν από το ν. 2065/1992, οι προβλέψεις για απώλειες από επισφαλείς απαιτήσεις δεν αναγνωρίζονταν ως δαπάνες εκπεστέες

από το φορολογητέο εισόδημα. Έπρεπε η απαίτηση να καταστεί επισφαλής, δηλαδή έπρεπε η είσπραξη της να καθίσταται σφοδρά απίθανη και να διαγραφεί «δι' οριστικής εγγραφής», δηλαδή να πιστωθεί ο λογαριασμός της απαιτήσεως, με χρέωση των αποτελεσμάτων της χρήσεως, για να αναγνωρίζονταν η έκπτωση της σχετικής δαπάνης από τα φορολογητέα έσοδα. Συγκεκριμένα, η διάταξη του άρθρου 35 παρ. 1 περίπτ. στ' του ν.δ. 3323/55 πριν από την αντικατάστασή της από τη διάταξη του άρθρου 10 παρ. 12 του ν. 2065/1992 όριζε ότι από το ακαθάριστο εισόδημα της επιχειρήσεως εκπίπτονται οι οριστικές εγγραφές αποσβέσεις επίσφαλώς απαιτήσεων. Κατά την έννοια αυτής της διάταξης έπρεπε να συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) Να αποδεικνυόταν η βάση της απαιτήσεως, δηλαδή ότι να είναι πραγματική και όχι εικονική, δηλαδή να αποδεικνύεται από τα βιβλία και στοιχεία ότι υπάρχει πράγματι απαίτηση, που προήλθε από πώληση αγαθών, παροχή υπηρεσιών, δάνειο κλπ.

β) Η απαίτηση να συνδεόταν με τη δραστηριότητα της επιχειρήσεως. Κατά τη δικαστηριακή νομολογία, για να αποσβεστεί η απαίτηση, πρέπει αυτή να συνδέεται με το αντικείμενο δραστηριότητας της επιχειρήσεως ή να προέρχεται από έννομη σχέση που συνάφθηκε από τον επιχειρηματία χάρη της εμπορικής του επιχειρήσεως.

γ) Η απαίτηση να ήταν επισφαλής, δηλαδή ο οφειλέτης να κρίνεται αφερέγγυος. Το βάρος της αποδείξεως της επισφάλειας φέρει αυτός που την επικαλείται.

δ) Να γινόταν διαγραφή της απαιτήσεως οριστικής εγγραφής, δηλαδή, ο λογαριασμός του χρεώστη πρέπει να πιστωθεί με το ποσό της πιθανής ζημιάς. Συνεπώς, δεν αποτελεί νόμιμο τρόπο αποσβέσεως των επισφαλών απαιτήσεων η δημιουργία αποθεματικού ή προβλέψεως ούτε και η έμμεση απόσβεση, δηλαδή, η καταχώρηση της πιθανής ζημιάς όχι στην πίστωση του

ατομικού λογαριασμού του πελάτη, αλλά σε αντίθετο λογαριασμό συγκεντρωτικά για όλους τους πελάτες.

3) Η ΑΠΟΣΒΕΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΣΦΑΛΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ 2065/1992

Η διάταξη του άρθρου 38 περίπτ. στ' του ν.δ. 3323/1955, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 10 παράγραφο 12 ν. 2065/1992 ορίζει ότι από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχειρήσεως εκπίπτονται τα ποσά των προβλέψεων για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων. Το ποσό της πρόβλεψης αυτής υπολογίζεται σε ποσοστό ένα τοις εκατό (1%) επί της αναγραφόμενης στα τιμολόγια πώλησης ή παροχής υπηρεσιών αξίας, μετά την αφαίρεση των επιστροφών ή εκπτώσεων, βάσει των τηρουμένων βιβλίων. Το ποσό αυτό για κάθε διαχειριστική χρήση δεν μπορεί να υπερβεί το πενήντα τοις εκατό (50%) του συνολικού χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού «πελάτες» όπως αυτό εμφανίζεται στην απογραφή τέλους χρήσεως.

Στον υπολογισμό του ποσοστού 1% δεν περιλαμβάνεται η αξία των πωλήσεων ή παροχής υπηρεσιών προς τον Δημόσιο ή νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Η έκπτωση της δαπάνης αυτής εμφανίζεται στα βιβλία της επιχείρησης σε ειδικό λογαριασμό «προβλέψεις για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων». Πέραν της πιο πάνω σχηματιζόμενης πρόβλεψης, ουδέν άλλο ποσό αναγνωρίζεται προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων.

Η νεοπαγής αυτή διάταξη καθορίζει το ανώτατο όριο μέχρι του οποίου μπορεί να φθάσει το ποσό της αναγνωριζόμενης φορολογικά προβλέψεως. Το όριο αυτό υπολογίζεται επί των εξής δύο βάσεων:

- επί των πωλήσεων της χρήσεως και
- επί των, κατά το τέλος της χρήσεως, απαιτήσεων της επιχειρήσεως.

Σε ότι αφορά την πρώτη βάση υπολογισμού, τις πωλήσεις, ο νόμος φαίνεται ότι θέλει τις καθαρές χονδρικές πωλήσεις κατά την έννοια που δίνει στον όρο, ο ΚΒΣ, αφού όμιλεί μόνο για την αναγραφόμενη στα τιμολόγια αξία και δεν περιλαμβάνει στη βάση υπολογισμού της προβλέψεως και τις λιανικές πωλήσεις, δηλαδή δεν αναφέρει και τις αποδείξεις λιανικής πωλήσεως, έστω και αν οι λιανικές αυτές πωλήσεις γίνονται και επί πιστώσει. Αλλά όπως είναι γνωστό, επισφάλεια εγκλείουν και συνεπώς δικαιολογούν πρόβλεψη, μόνο οι «επί πιστώσει» πωλήσεις (χονδρικές ή λιανικές) και όχι και οι πωλήσεις τοις μετρητοίς.

Ορθότερο λοιπόν ο νόμος να καθόριζε ως βάση υπολογισμού της προβλέψεως μόνο τις «επί πιστώσει» πωλήσεις, ανεξάρτητα αν για αυτές η επιχείρηση εξέδωσε τιμολόγια (χονδρικής/πωλήσεως ή αποδείξεις λιανικής πωλήσεως).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Ας υποθέσουμε ότι στην επιχείρησή μας τα σχετικά λογιστικά μεγέθη είχαν την 31.12.19+2 ως εξής:

A' [ΚΑΘΑΡΕΣ ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΒΑΣΕΙ ΤΙΜΟΛΟΓΙΩΝ]	660,000,000
μείον: Πωλήσεις στο Δημόσιο και ΝΠΔΔ	<u>60,000,000</u>
ΣΥΝΟΛΟ:	<u>600,000,000</u>
Ανώτατο ποσό προβλέψεως: 600,000,000 x 10%=	<u>6,000,000</u>
 B' [ΧΡΕΩΣΤΙΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΛΟΓ/ΣΜΟΥ ΠΕΛΑΤΕΣ] x 15%=	<u>6,500,000</u>

Επειδή τα 6,000,000 < 6,500,000, ανώτατο ποσό της προβλέψεως θα είναι το ποσό των δρχ. 6,000,000 και θα γίνει η εγγραφή:

68. ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ	6,000,000	
68.09. Λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως		
68.09.00. Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις		
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ		6,000,000
44.11. Προβλέψεις για επισφαλείς απαίτησεις		

4) ΔΙΕΥΚΡΙΝΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΠΙΣΦΑΛΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ

Σχετικά με το καθιερούμενο από το ν. 2065/1992 νέο σύστημα αποσβέσεως των επισφαλών απαιτήσεων, το Υπουργείο Οικονομικών, με την εγκύκλιο αριθμ. 1018050/189/Α0012/ΠΟΛ. 1042/8.2.93 διευκρινίζει τα ακόλουθα:

Σύμφωνα με τις προϊσχύσασες διατάξεις από τα ακαθάριστα έσοδα εκπίπτονται οι ενεργούμενες με οριστικές εγγραφές αποσβέσεις επισφαλών απαιτήσεων, δηλαδή η οριστική διαγραφή της απαίτησης ως μη εισπράξιμης, η οποία γινόταν για κάθε ένα χρεώστη ατομικά και όχι συλλήβδην για όλους τους χρεώστες της επιχείρησης. Για να αναγνωρισθεί προς έκπτωση η απόσβεση αυτή απαιτείται να είναι πράγματι επισφαλής, δηλαδή ο χρεώστης να είναι πράγματι αφερέγγυος εγκ. 129/1955 και το βάρος της αποδείξεως για την απώλεια της απαίτησης το έφερε η επικαλούμενη την απώλεια επιχείρηση.

Ειδικότερα, καθιερώνεται ο σχηματισμός πρόβλεψης η οποία αναγνωρίζεται φορολογικά προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα.

B. ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ ΣΤΙΣ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΠΟΘΗΚΕΣ

Γενικές αποθήκες είναι το όνομα με το οποίο είναι κυρίως γνωστή στην πράξη η «προνομιούχος ανώνυμος εταιρεία γενικών αποθηκών Ελλάδος» (Π.Α.Ε.Γ.Α.Ε.). Στην κρατική αυτή εταιρεία έχει παραχωρηθεί από την πολιτεία το δικαίωμα να διατηρεί αποθηκευτικούς χώρους και να δέχεται υλικά αγαθά προς αποθήκευση έναντι αμοιβής. Στις αποθήκες αυτές, οι επιχειρήσεις εναποθέτουν πολλές φορές εμπορεύματα.

Για κάθε εναπόθεση εμπορευμάτων, οι Γενικές Αποθήκες εκδίδουν τίτλο Αποθήκευσης, ο οποίος περιλαμβάνει το Αποθετήριο και το Ενεχυρόγραφο. Ο αποθέτης μπορεί να μεταβιβάσει με οπισθογράφηση και τους δύο αυτούς τίτλους, οπότε πωλεί τα εμπορεύματα ή να μεταβιβάσει τον έναν από τους δύο. Εκτός από την πώληση, η άλλη περίπτωση που μας ενδιαφέρει είναι εκείνη της οπισθογραφήσεως του ενεχυρόγραφου. Η οπισθογράφηση του ενεχυρόγραφου γίνεται συνήθως σε διαταγή κάποιας τράπεζας με σκοπό τη λήψη δανείου. Με την οπισθογράφηση αυτή ενεχυριάζονται τα σχετικά εμπορεύματα.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

1. Εναποθέτονται στις Γενικές Αποθήκες εμπορεύματα κόστους 300,000 δρχ. και λαμβάνεται αποθετήριο και ενεχυρόγραφο.
2. Οπισθογραφείται το ενεχυρόγραφο σε διαταγή της Ε.Τ.Ε. και λαμβάνεται δάνειο 200,000 δρχ.
3. Πωλούνται τα παραπάνω εμπορεύματα αντί 380,000 δρχ. ο πελάτης εξοφλεί το δάνειο που έλαβε η επιχείρηση, ενώ για το υπόλοιπο ποσό αποδέχεται συναλλαγματική σε διαταγή της επιχείρησεως.

ΛΥΣΗ

Εμπ/τα στις Γενικές Αποθ. ή Αποθετήρια Εμπορεύματα Εναπόθεση Εμπορευμάτων	300,000	300,000
Ταμείο Ενεχυρόγραφα πληρωτέα Λήψη Δανείου	200,000	200,000
Ενεχυρόγραφα Πληρωτέα Γραμμάτια Εισπρακτέα Πωλήσεις Πώληση Τιμ. Νο	200,000 180,000	380,000

Γ. ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ

Στον λογαριασμό «Γραμμάτια Εισπρακτέα» περιλαμβάνονται οι συναλλαγματικές και τα γραμμάτια εις διαταγή που ευρίσκονται στο χαρτοφυλάκιο μιας λογιστικής μονάδας. Οι συναλλαγματικές και τα γραμμάτια που ανήκουν σε μια λογιστική μονάδα αποτελούν, ως γνωστό, τίτλους στους οποίους είναι ενσωματωμένες απαιτήσεις της μονάδας αυτής έναντι τρίτων.

Ο λογαριασμός αυτός είναι πρωτοβάθμιος περιληπτικός λογαριασμός με αναλυτικούς τις επιμέρους συναλλαγματικές ή και τα γραμμάτια.

Υπενθυμίζεται ότι από τους δύο παραπάνω τίτλους, η συναλλαγματική είναι εκείνη που κυρίως χρησιμοποιείται σήμερα στις συναλλαγές.

Τις συναλλαγματικές που έχει στο χαρτοφυλάκιο της μία επιχείρηση μπορεί, είτε να τις κρατήσει για να τις εισπράξει κατά

τη λήξη τους είτε να τις εκχωρήσει ή και να τις μεταβιβάσει σε τρίτους.

Επισημαίνεται ότι οι επιχειρήσεις μεταβιβάζουν με οπισθογράφηση το σύνολο σχεδόν των συναλλαγματικών που λαμβάνουν.

Τα λογιστικά θέματα που δημιουργούνται από τη μεταβίβαση παρουσιάζουν ιδιαίτερο λογιστικό αλλά και πρακτικό ενδιαφέρον.

1. Μεταβίβαση Συναλλαγματικών

Οι συναλλαγματικές μπορούν να μεταβιβασθούν για διάφορους λόγους. Έτσι, με βάση τον λόγο της μεταβιβάσεως διακρίνουμε τις εξής περιπτώσεις:

- i. Μεταβίβαση συναλλαγματικών προς είσπραξη
- ii. Μεταβίβαση συναλλαγματικών λόγω προεξοφλήσεως
- iii. Μεταβίβαση συναλλαγματικών προς κάλυψη οφειλής
- iv. Μεταβίβαση συναλλαγματικών λόγω ενέχυρου

i. ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣ ΕΙΣΠΡΑΞΗ

Στην περίπτωση αυτή, οι συναλλαγματικές μεταβιβάζονται στο όνομα ενός τρίτου, και συνήθως στο όνομα κάποιας τράπεζας. Η μεταβίβαση στις τράπεζες γίνεται, διότι αυτές έχουν οργανωμένα τμήματα εισπράξεως συναλλαγματικών, καθώς και υποκαταστήματα στα διάφορα διαμερίσματα της χώρας.

ii. ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΛΟΓΩ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Προεξόφλησης συναλλαγματικής σημαίνει την εξόφληση της συναλλαγματικής πριν από την λήξη της. Το ποσό της προεξοφλήσεως, όπως είναι φανερό, είναι μικρότερο από το

ονομαστικό ποσό της συναλλαγματικής. Η διαφορά μεταξύ των δύο αυτών ποσών αντιπροσωπεύει τον τόκο για το ποσό που καταβάλλει η τράπεζα κατά την προεξόφληση και για το χρονικό διάστημα από την ημερομηνία προεξοφλήσεως μέχρι τη λήξη της συναλλαγματικής.

iii. ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣ ΚΑΛΥΨΗ ΟΦΕΙΛΗΣ

Πολλές φορές οι επιχειρήσεις μεταβιβάζουν συναλλαγματικές σε τρίτους κυρίως προμηθευτές, για να καλύψουν κάποια υποχρέωση τους. Με την οπισθογράφιση των συναλλαγματικών, η επιχείρηση δεν απαλλάσσεται, της ευθύνης της εξοφλήσεως της οφειλής της σε περίπτωση μη πληρωμής των συναλλαγματικών αυτών από τους αποδέκτες τους.

iv. ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΛΟΓΩ ΕΝΕΧΥΡΟΥ

Στην περίπτωση αυτή, η επιχείρηση μεταβιβάζει συναλλαγματικές σε μια τράπεζα με σκοπό τη λήψη δανείου. Οι συναλλαγματικές που μεταβιβάζονται λόγω ενεχύρου συνιστούν ασφάλεια ή αλλιώς εγγύηση του δανείου που θα χορηγηθεί.

Το ποσό του δανείου ή της χρηματοδοτήσεως που χορηγούν στις περιπτώσεις αυτές οι τράπεζες, αντιπροσωπεύει ένα ποσοστό του ποσού των συναλλαγματικών που λαμβάνουν ως εγγύηση, η δε διαφορά μεταξύ των δύο αυτών ποσών αποτελεί περιθώριο για την κάλυψη των τόκων και των συναλλαγματικών που τυχόν δεν θα πληρωθούν. Το ποσοστό αυτό δεν είναι καθορισμένο, αλλά εξαρτάται από φερεγγυότητα τόσο του πελάτη, δηλαδή του εκχωρητή των συναλλαγματικών, όσο και των αποδεκτών των συναλλαγματικών.

Με τη λήξη και είσπραξη των συναλλαγματικών από την τράπεζα, μειώνεται το ποσό του δανείου που έχει λάβει η

επιχείρηση. Το δάνειο αυτό, όπως είναι φανερό, επιβαρύνεται με τόκους και προμήθειες της τράπεζας καθώς και με έξοδα εισπράξεως των συναλλαγματικών.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Μεταβιβάζονται στην Ε.Τ.Ε., λόγω ενεχύρου, συναλλαγματικές ονομαστικής αξίας 500,000 δρχ.

ΛΥΣΗ

Γραμμάτια ενεχυριασμένα στην Ε.Τ.Ε.	500,000	
Γραμμάτια εισπρακτέα		500,000

Δ. ΤΟ ΑΝΑΙΤΙΩΔΕΣ

Από το αστικό δίκαιο γνωρίζουμε ότι κάθε ενοχή έχει αιτία και δεν μπορεί να υπάρξει αυτή χωρίς αιτία. Εντούτοις γίνεται λόγος για αναιτιώδεις ή αφηρημένες ενοχές. Εάν η αιτία είναι ουσιώδες στοιχείο της ενοχής τότε αυτή είναι αιτιώδεις. Εάν αντιθέτως η αιτία δεν αποτελεί απαραίτητο στοιχείο της αξίωσης, η ενοχή είναι αναιτιώδεις ή αφηρημένη.

Όπως γνωρίζουμε η συναλλαγματική, το γραμμάτιο και η επιταγή εκδίδονται και οπισθογραφούνται λόγω υφισταμένης υποκείμενης αιτίας (δωρεάς, δανείου, πωλήσεως, μισθώσεως κ.α.). Είναι αναιτιώδεις γιατί:

α) Δεν απαιτείται στο έγγραφο μνεία της αιτίας. Πριν το ν. ΓΦΟΔ/1910 το άρθρο 110 του Εμπορικού νόμου απαιτούσε εκτός των άλλων και την αναγραφή της αιτίας για την οποία εκδόθηκε η συν/τική.

β) Η ενοχή που απορρέει από την συν/τική είναι αυτόνομη και ανεξάρτητη της αιτίας. Η αξίωση αυτής δεν έχει απαραίτητο στοιχείο της την μνεία της αιτίας.

Έτσι, εκ του αναιτιώδους επέρχονται οι παρακάτω συνέπειες:

1. Η αιτία δεν αποτελεί τυπικό στοιχείο του εγγράφου
2. Η αιτία δεν αποτελεί στοιχείο της αξίωσης

E. ΑΝΑΝΕΩΣΗ

Για την δημιουργία της συναλλαγματικής δεν αποσβένεται η βασική σχέση απαίτησης και αντίστοιχα υποχρέωσης με τρόπο ώστε ο δανειστής να έχει δύο απαιτήσεις κατά του οφειλέτη, από τη βασική σχέση και από την συν/τική.

Σύμφωνα με τα παραπάνω η έκδοση, η οπισθογράφηση και η αποδοχή δεν επιφέρουν ανανέωση, εκτός εάν κατά την έκδοση την οπισθογράφηση και την αποδοχή δηλώθηκε ρητά η αντίθετη βούληση των μερών προς ανανέωση. Αυτή η βούληση δεν τεκμαίρεται αλλά πρέπει να αποδεικνύεται. Από την μη ανανέωση επέρχονται πολυάριθμες συνέπειες της μη απόσβεσης των ασφαλειών (υποθήκης, ενεχύρου κ.α.) της βασικής σχέσεως, η κατάσχεση από την βασική σχέση απαίτησης υπό τον δανειστή, όπως επίσης και το δικαίωμα του δικαιούχου της συναλλαγματικής ώστε να αναζητήσει τα οφειλόμενα επί της αγωγής από τη βασική σχέση.

Η επιστήμη και η νομολογία δέχονται ότι η αξίωση της βασικής σχέσεως είναι επιδιώξιμη μόνο εάν δεν εκπληρωθεί ή φανεί ότι είναι αδύνατον να εκπληρωθεί η απαίτηση της αυτής συναλλαγματικής.

ΣΤ. ΤΟ ΑΚΑΤΑΣΧΕΤΟ ΤΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΑΠΑΙΤΗΣΗΣ

Το εδάφιο 3 του άρθρου 920 πολ. δικ. όριζε 'ότι δεν κατάσχονται τα χρέη από τη συναλλαγματική. Κατά την επιστήμη *yratio legis* της διάταξης αυτής ήταν η ανάγκη για εμπέδωση της δημόσιας πίστεως και κυκλοφοριακής δυνάμεως της συναλλαγματικής. Ενώ η νομολογία δέχεται ότι μέσω της ρήτρας εις διαταγήν ο κομιστής, ο οποίος είναι ο δικαιούχος της απαιτήσεως από συναλλαγματική καθίσταται άγνωστος (Λουκόπουλος αξιόγραφα).

Η διάταξη αυτή εφαρμόζονταν και για τους υπόλοιπους πιστωτικούς τίτλους, αλλά δεν ίσχυε στο έγγραφο της συναλλαγματικής ως κινητό πράγμα.

Ζ. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΤΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΤΙΤΛΩΝ.

Από τις 16 Σεπτεμβρίου 1968 ισχύουν οι διατάξεις του Κ.Π.Δ. του ν.δ. 958/1971. Σύμφωνα με αυτόν οι απαιτήσεις από τους πιστωτικούς τίτλους είναι δυνατόν να εκδικαστούν:

α) Κατά την τακτική διαδικασία του Κ.Π.Δ. οι απαιτήσεις από πιστωτικούς τίτλους εισάγονται ενώπιον του Ειρηνοδικείου αν το ποσό είναι μέχρι και 10.000 δρχ, ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου εάν είναι πάνω από 10.000 δρχ. και μέχρι 40.000 δρχ. και ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου αν είναι μεγαλύτερο των 40.000 δρχ.

β) Κατά την ειδική διαδικασία των άρθρων 624-634 Κωδ/μένου Κ.Π.Δ. είναι δυνατόν να εισαχθούν και οι απαιτήσεις από πιστωτικούς τίτλους και να ζητηθεί η έκδοση διαταγής για πληρωμή. Η διαδικασία αυτή δεν αποτελεί ειδική διαδικασία που αφορά αποκλειστικά και μόνο τις απαιτήσεις από πιστωτικούς τίτλους και γενικότερα των αξιόγραφων, γιατί σε αυτή τη

διαδικασία περιλαμβάνονται γενικώς χρηματικές απαιτήσεις ή απαιτήσεις παροχής χρεογράφων εφόσον η απαίτηση και το οφειλόμενο ποσό αποδεικνύονται μέσω δημοσίου ή ιδιωτικού εγγράφου.

γ) Κατά την ειδική διαδικασία των διαφορών από πιστωτικούς τίτλους σύμφωνα με τα άρθρα 635-646 Κωδ/μένου Κ.Π.Δ. είναι δυνατόν να δικαστούν διαφορές από πιστωτικούς τίτλους εν γένει, για πληρωμή υποχρεώσεων οι οποίες προκύπτουν αμέσως από τον τίτλο και αφορούν τους δικαιούχος και τους υπόχρεους ή τους καθολικούς διαδόχους αυτών.

Η ΕΝΝΟΙΑ ΑΞΙΟΓΡΑΦΟΥ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΤΙΤΛΟΥ, ΧΡΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ

Το έγγραφο σύμφωνα με το ιδιωτικό δίκαιο χρησιμοποιείται κυρίως είτε προς απόδειξη μιας έννομης σχέσης είτε για τη σύσταση ενός δικαιώματος, είτε για την νομιμοποίηση του οφειλέτη, είτε με την ενσωμάτωση σε αυτό ενός ιδιωτικού δικαιώματος. Από τις τέσσερις αυτές διαφορετικές λειτουργίες, τα έγγραφα διακρίνονται σε αποδεικτικά, συστατικά, νομιμοποιητικά και αξιόγραφα:

1. ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Αποδεικτικά έγγραφα είναι εκείνα τα οποία χρησιμεύουν μόνο για την απόδειξη ενός δικαιώματος το οποίο υπάρχει και χωρίς τη σύνταξη του εγγράφου.

Χαρακτηριστικά των αποδεικτικών εγγράφων:

α) Η γένεση, η μεταβίβαση και η ενάσκησή του μέσω του εγγράφου αποδεικνυόμενου δικαιώματος είναι ανεξάρτητη της κατοχής του εγγράφου. Ο δανειστής μπορεί να προβεί στην ενάσκησή ή μεταβίβαση του δικαιώματος του και χωρίς το

έγγραφο, ενώ ο οφειλέτης είναι υποχρεωμένος να καταβάλει την παροχή και χωρίς την επίδειξη αυτού.

β) Το έγγραφο γενικώς διευκολύνει την απόδειξη. Κατά το άρθρο 393 Κωδ/νου Κ.Π.Δ., οι συμβάσεις δεν μπορούν να αποδειχθούν μέσω μαρτύρων εφόσον η αξία τους υπερβαίνει το ποσό των 10,000 δρχ.

γ) Τα συστατικά έγγραφα και τα αξιόγραφα είναι και αποδεικτικά έγγραφα διότι και αυτά εξυπηρετούν την απόδειξη του δικαιώματος τους. Έτσι, το συμβολαιογραφικό έγγραφο πώλησεως ακινήτου αποδεικνύει τη σύμβαση πώλησης, όπως, επίσης το έγγραφο της συναλλαγματικής αποδεικνύει την ενοχή από συναλλαγματική.

2. ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Συστατικά έγγραφα είναι εκείνα που κατά το νόμο είναι αναγκαία για την γένεση του δικαιώματος, αφού δεν δημιουργούνται χωρίς τη σύνταξη του εγγράφου.

Χαρακτηριστικά των συστατικών εγγράφων:

α) Για τα συστατικά έγγραφα το δικαίωμα γεννάται πρωτίστως για την σύνταξη του εγγράφου. Έτσι, χωρίς τη σύνταξη του συμβολαίου δεν μπορεί να συσταθεί, αλλοιωθεί, η κατάργηση του εμπράγματος δικαιώματος επί ακινήτου και χωρίς την σύνταξη διαθήκης ο κληρονόμος δεν αποκτά κληρονομικό δικαίωμα αυτής.

3. ΕΓΓΡΑΦΑ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΕΩΣ

Τα έγγραφα νομιμοποιήσεως αποτελούν τα λεγόμενα νομιμοποιητικά σύμβολα, δελτία ή σημεία, τα οποία διευκολύνουν τις συναλλαγές, δεν φέρουν υπογραφή του οφειλέτη, αλλά πολλές φορές φέρουν μόνο αριθμό. Γενικώς, η αποστολή αυτών εξαρτάται κάθε φορά από τους εσωτερικούς κανονισμούς και τους γενικούς

όρους των συναλλαγών των επιχειρήσεων οι οποίες εκδίδουν αυτά.

Αποφασιστική σημασία έχει η θέληση του εκδότη αυτών και οι συναλλακτικές συνήθειες της κυκλοφορίας οι οποίες προσδιορίζουν τον οικονομικό τους σκοπό και την ιδιαίτερη νομική τους μεταχείριση.

4. ΑΞΙΟΓΡΑΦΑ

Αξιόγραφο είναι το έγγραφο στο οποίο ενσωματώνεται ένα ιδιωτικό δικαίωμα κατά τέτοιων τρόπων, ώστε η κατοχή του να είναι απαραίτητη για την ενάσκηση και μεταβίβαση του δικαιώματος.

Στοιχεία του αξιόγραφου

Για την ύπαρξη αξιόγραφου απαιτούνται δύο στοιχεία

α) Έγγραφο

Το έγγραφο είναι απαραίτητο στοιχείο για την έννοια του αξιόγραφου. Τι είναι έγγραφο καθορίζεται από την Πολιτική Δικονομία, πάντως κατ' αρχήν απαιτείται χαρτί όπως επίσης ιδιόχειρη υπογραφή. Κατά το άρθρο 163 ΑΚ επιτρέπεται η υπογραφή μέσω μηχανικού μέσου πχ σφραγίδας και μόνο επί ανωνύμων τίτλων εκδιδόμενων σε μεγάλο αριθμό.

β) Εγχάρτωση

Το ουσιότερο στοιχείο για τον χαρακτηρισμό ενός εγγράφου ως αξιόγραφου είναι η ενσωμάτωση του δικαιώματος αυτού σε έγγραφο. Μόνο ο κάτοχος του εγγράφου μπορεί να μεταβιβάσει το δικαίωμα.

Τα αξιόγραφα είναι και αποδεικτικά έγγραφα. Αλλά τα αξιόγραφα δεν είναι αναγκαία και συστατικά έγγραφα. Έτσι, η μετοχή αποτελεί αξιόγραφο δεν είναι όμως συστατικό έγγραφο, γιατί το δικαίωμα του μετόχου προϋφίσταται της εκδόσεως του εγγράφου.

5. ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΙ ΤΙΤΛΟΙ

Πιστωτικοί τίτλοι καλούνται τα αξιόγραφα εκείνα που περικλείουν αυτόνομο δικαίωμα προσδιοριζόμενο εκ του κειμένου του εγγράφου.

6. ΧΡΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ

Είναι ο πιστωτικός τίτλος ο οποίος παρέχει στον νόμιμο κομιστή του το δικαίωμα προς απόληψη ορισμένης χρηματικής ποσότητας σε συγκεκριμένη ημέρα συνήθως προσεχή.

Γενικώς, πιστωτικοί τίτλοι είναι η συναλλαγματική, η επιταγή, το γραμμάτιο, αλλά αυτά συγχρόνως είναι και χρηματόγραφα. Η φορτωτική και το αποθετήριο είναι πιστωτικοί τίτλοι εφόσον εξεδόθησαν εις διαταγή, αλλά όχι χρηματόγραφο, γιατί το αντικείμενο της παροχής τους είναι πράγμα και όχι χρήματα. Οι εμπορικές εντολές είναι και αυτά πιστωτικοί τίτλοι και χρηματόγραφα, αφού εξεδόθησαν με την ρήτρα εις διαταγή και παροχή χρηματική είναι πιστωτικοί τίτλοι και χρηματόγραφα, ειδάλλως, αν η παροχή είναι πράγματα αντικατάστατα είναι μόνο πιστωτικοί τίτλοι. Το ονομαστικό ασφαλιστήριο είναι απλό αποδεικτικό έγγραφο και όχι αξιόγραφο και δεν υπάγεται στα χρηματόγραφα.

Θ. ΝΟΜΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΑΞΙΟΓΡΑΦΩΝ

Η ενοχή αποτελεί δεσμό μεταξύ δύο ορισμένων προσώπων, του δανειστή και του οφειλέτη. Ο οφειλέτης απαλλάσσεται μόνο εάν καταβάλει στον δανειστή ή σε πρόσωπο στο οποίο αυτός θα ήθελε να εκχωρήσει την απαίτησή του. Με την εφαρμογή αυτή ανακύπτουν μεγάλοι κίνδυνοι για τον οφειλέτη και το νέο δανειστή, τον εκδοχέα.

Σύμφωνα με αυτό ο νόμος απαιτεί αναγγελία της μεταβιβάσεως προς του οφειλέτη. Εντούτοις η μεταβίβαση της απαίτησης για εκχώρηση δυσχεραίνει την ασφάλεια και την ταχύτητα των συναλλαγών, γιατί η εκχώρηση προϋποθέτει αναγγελία και η θέση του εκδοχέα δεν είναι αυτόνομη, αλλά η απαίτηση μεταβιβάζεται με όλα τα μειονεκτήματα και πλεονεκτήματα αυτής.

Η ενσωμάτωση του δικαιώματος του εγγράφου απλοποιεί τις διατυπώσεις της μεταβιβάσεως. Το δικαίωμα του εγγράφου φέρεται επί του εγγράφου και ακολουθεί την τύχη αυτού.

Ο τίτλος αποκτά εξαιρετική κυκλοφοριακή δύναμη. Αλλά η κυκλοφοριακή δύναμη των αξιόγραφων δεν μπορεί να αναπτυχθεί περαιτέρω χωρίς τη διαμόρφωση και νομοθετική επιβολή των ιδιοτήτων της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΜΕ ΑΡΙΘΜΟΔΕΚΤΕΣ

1. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ

Γίνεται αποδεκτό ότι κύριος αντικειμενικός στόχος της ανάλυσης αριθμοδεικτών είναι η διευκόλυνση της ερμηνείας των χρηματοοικονομικών δεδομένων που εμφανίζονται στις καταστάσεις, που αποτελούν αντικείμενο μελέτης. Ο σκοπός αυτός επιτυγχάνεται βασικά με τη μείωση του μεγάλου αριθμού των στοιχείων των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σε ένα σχετικά μικρό αριθμό αριθμοδεικτών. Γιατί δεν πρέπει να μας διαφεύγει ότι, ο αριθμός των διαφόρων αριθμοδεικτών που μπορεί να υπολογισθεί με βάση τα στοιχεία των βασικών χρηματοοικονομικών καταστάσεων είναι πολύ μεγάλος.

Συνεπώς, οι αριθμοδείκτες είναι συμπτώματα της οικονομικής κατάστασης της επιχείρησης που αποσκοπούν να οδηγήσουν τον αναλυτή καταστάσεων σε παραπέρα χρηματοοικονομική διερεύνηση της επιχείρησης.

Η προσεκτική ανάλυση των αριθμοδεικτών κατά την άποψη πολλών μελετητών του θέματος, μπορεί να οδηγήσει στον εντοπισμό της πραγματικής αξίας ενός χρεογράφου που αποτελεί αντικείμενο διαπραγμάτευσης στο Χρηματιστήριο.

2. ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ

Σχετικά με τον σχηματισμό των αριθμοδεικτών γίνεται γενικά αποδεκτό ότι μεταξύ των μεγεθών του αριθμητή και του παρανομαστή θα πρέπει να υπάρχει κάποια λογική σχέση. Οι αριθμοδείκτες θα πρέπει να συσχετίζουν μεγέθη που σχετίζονται

μεταξύ τους, τέτοια όπως καθαρά κέρδη με κάποια βάση επένδυσης.

3. ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ

Η ερμηνεία των αριθμοδεικτών είναι η πιο δύσκολη πλευρά της ανάλυσης αριθμοδεικτών. Και αυτό γιατί οι αλληλεξαρτήσεις των επιχειρησιακών μεταβλητών και οι παράγοντες που τις επηρεάζουν έχουν πολλές όψεις και είναι πολύ πολύπλοκες. Ο αναλυτής καταστάσεων θα πρέπει να έχει υπόψη του ότι οι αριθμοδείκτες επηρεάζονται εκτός από τις εσωτερικές συνθήκες που επικρατούν στην επιχείρηση και από άλλους παράγοντες, όπως γενικές αρχές λογιστικής που εφαρμόζει η επιχείρηση.

Η πιο απλή προσέγγιση που συναντάται στη βιβλιογραφία σχετικά με την ερμηνεία των αριθμοδεικτών, κατατάσσει τα στοιχεία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σε δύο κατηγορίες. Η πρώτη περιλαμβάνει τα περιουσιακά στοιχεία τα έσοδα και την καθαρή θέση, ενώ η δεύτερη τις υποχρεώσεις και έξοδα. Μια υψηλή τιμή του αριθμοδείκτη κυκλοφοριακής ρευστότητας είναι επιθυμητή, εφόσον δείχνει ένα πλεόνασμα των καλών στοιχείων (κυκλοφοριακών περιουσιακών στοιχείων) σε σχέση με τα κακά στοιχεία (βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις).

4. ΥΠΟΘΕΤΙΚΟ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΠΟΥ ΘΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΕΙ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ

Οι βασικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης «XYZ» δίνονται στους παρακάτω πίνακες. (Το παράδειγμα είναι υποθετικό και όχι πραγματικό).

ΠΙΝΑΚΑΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ «ΧΥΖ»

Συγκριτικός Ισολογισμός για την 31/12/1994 και 31/12/1995

Ενεργητικό	1994	1995
Μετρητά-Καταθέσεις	150,000	200,000
Εμπορεύσιμα Χρεώγραφα	350,000	300,000
Απαιτήσεις	380,000	400,000
Εμπορευματικές	280,000	320,000
Άλλες Απαιτήσεις	100,000	80,000
Αποθέματα	500,000	600,000
Απόθεμα Πρώτων Υλών	50,000	60,000
Προϊόντα υπό Επεξεργασία	150,000	140,000
Έτοιμα Προϊόντα	300,000	400,000
Σύνολο Κυκλοφ. Περιούσιακών Στοι.	<u>1,380,000</u>	<u>1,500,000</u>
Συμμετοχές	650,000	800,000
Υλικά Πάγια Περιουσιακά Στοιχεία	2,000,000	2,600,000
μείον: Αποσβεσμένα Υλικά Πάγια Περιουσ. Στοιχεία	800,000	1,000,000
Υλικά Πάγια Περιουσιακά Στοιχεία-Εκμισθωθέντα	0	200,000
Αύλα Πάγια Περιουσιακά Στοιχεία	300,000	400,000
Άλλα Περ. Στοι. (Αδρανή Στοι. Έξοδα Πολυετούς Απόσβεσης)	375,000	300,000
Σύνολο μη Κυκλοφοριακών Περιουσ. Στοι.	<u>2,525,000</u>	<u>3,300,000</u>
Σύνολο Περιουσιακών Στοιχείων	<u>3,905,000</u>	<u>4,800,000</u>
Παθητικό	1994	1995
Προμηθευτές	100,000	120,000
Βραχυπρόθεσμα τραπεζικά δάνεια	250,000	200,000
Έξοδα Πληρωτέα	40,000	20,000
Φόροι Πληρωτέοι	250,000	260,000
Σύνολο Βραχυπρόθεσμων Υποχρεώσεων	<u>640,000</u>	<u>600,000</u>
Υποχρεώσεις Χρηματοδοτικής Μίσθωσης	0	200,000
Υποθηκευμένο Ομολογιακό Δάνειο	800,000	1,000,000
Μη Ασφαλισμένο Ομολογιακό Δάνειο	900,000	700,000
Μετατρέψιμο Ομολογιακό Δάνειο	300,000	300,000
Σύνολο Βραχυπρόθεσμων Υποχρεώσεων	<u>2,000,000</u>	<u>2,200,000</u>
Προνομιούχες Μετοχές (Μετατρέψιμες)	300,000	300,000
Κοινές Μετοχές	595,000	1,200,000
Παρακρατηθέντα Κέρδη	370,000	500,000
Καθαρή Θέση	<u>1,265,000</u>	<u>2,000,000</u>
Σύνολο Υποχρεώσεων και Καθαρής θέσης	<u>3,905,000</u>	<u>4,800,000</u>

α) Από το ύψος των εμπορεύσιμων χρεογράφων χρηματικό ποσό ίσο με 70,000 δρχ. έχει δοθεί ως ενέχυρο για τη σύναψη βραχυπρόθεσμου δανείου από την τράπεζα.

β) Η σχέση μετατροπής είναι δύο κοινές μετοχές προς μία ομολογία. Η ονομαστική αξία της ομολογίας είναι 1,000 δρχ. ενώ ο αριθμός των ομολογιών σε κυκλοφορία είναι 300 ομολογίες.

γ) Η σχέση μετατροπής είναι μια κοινή μετοχή προς μία προνομιούχα μετοχή. Η ονομαστική αξία αυτής είναι 500 δρχ. ενώ ο αριθμός των προνομιούχων μετοχών σε κυκλοφορία είναι 600 δρχ.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που δόθηκαν στο παραπάνω παράδειγμα εμείς θα προσπαθήσουμε να αναλύσουμε εκείνους τους αριθμοδείκτες που έχουν σχέση με τις απαιτήσεις της επιχείρησης.

A. ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ

Η διοίκηση της επιχείρησης προκειμένου να πετύχει την πιο αποτελεσματική διαχείριση του κεφαλαίου κίνησης θα πρέπει, να παρακολουθεί συνέχεια και με την απαιτούμενη προσοχή τις διαδικασίες για τη γρήγορη μετατροπή των απαιτήσεων και αποθεμάτων σε μετρητά.

Μπορούμε να πούμε ότι κάθε μέγεθος του κυκλοφοριακού ενεργητικού αξιοποιείται, όταν μετατρέπεται από συγκεκριμένο αγαθό σε ρευστό χρήμα, και συνέχεια μετατρέπεται και πάλι σε αγαθό. Έτσι, βλέπουμε ότι δημιουργείται ένα κύκλωμα αξιών στην επιχείρηση, που εκφράζει την κυκλοφορία των μέσων δράσης της.

Οι αριθμοδείκτες κυκλοφοριακής ταχύτητας βασικά αποσκοπούν να μετρήσουν το βαθμό της αποτελεσματικής χρησιμοποίησης των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης.

Οι αριθμοδείκτες κυκλοφοριακής ταχύτητας των κυκλοφοριακών περιουσιακών στοιχείων δείχνουν, όπως

αναφέρουμε παραπάνω φορές ολοκληρώνεται στη συγκεκριμένη λογιστική χρήση το κύκλωμα ρευστοποίησης και δημιουργίας πάλι του συγκεκριμένου αγαθού αν συσχετίσουμε τη χρονική περίοδο, στην οποία αναφέρεται ο αριθμοδείκτης με την τιμή του αριθμοδείκτη θα λάβουμε τη χρονική διάρκεια που απαιτείται για να ολοκληρωθεί το κύκλωμα του συγκεκριμένου στοιχείου.

B. ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ

Η πώληση αγαθών ή η προσφορά υπηρεσιών από τις επιχειρήσεις με πίστωση είναι μία πραγματικότητα. Αποτέλεσμα της πραγματικότητας αυτής είναι ότι οι λογαριασμοί απαιτήσεων π.χ. πελάτες, γραμμάτια εισπρακτέα, που αντικατοπτρίζουν αυτή την πραγματικότητα αποτελούν στις περισσότερες επιχειρήσεις ένα σημαντικό μέρος του κεφαλαίου κίνησης.

Προσπαθώντας λοιπόν να εκτιμήσουμε ποιοτικά τη σύνθεση του κεφαλαίου κίνησης και τους αριθμοδείκτες ρευστότητας που χρησιμοποιούν δεδομένα του κεφαλαίου κίνησης είναι πολύ σημαντικό να έχουμε κάποια ένδειξη για την ποιότητα και την ρευστότητα των απαιτήσεων. Αλλά τόσο η ποιότητα όσο και η ρευστότητα των απαιτήσεων επηρεάζονται από το βαθμό κυκλοφοριακής ταχύτητας τους. Με τον όρο ποιότητα των απαιτήσεων εννοείται η πιθανότητα της είσπραξης των απαιτήσεων χωρίς ζημιά. Δηλαδή, η είσπραξη ολόκληρου του ποσού που εμφανίζει ο λογαριασμός. Μια ένδειξη της πιθανότητας είσπραξης ολόκληρου του ποσού είναι ο βαθμός στον οποίο οι απαιτήσεις είναι μέσα στους όρους πληρωμής που έχουν καθοριστεί από την επιχείρηση. Η κυκλοφοριακή ταχύτητα αποτελεί μία ένδειξη της «ηλικίας» των απαιτήσεων, ειδικότερα όταν συγκρίνεται με την αναμενόμενη κυκλοφοριακή ταχύτητα που

καθορίζονται από τους όρους πίστωσης που παρέχει η επιχείρηση.

Ο όρος ρευστότητα των απαιτήσεων αναφέρεται στην ταχύτητα με την οποία οι απαιτήσεις συνήθως μετατρέπονται σε μετρητά. Η κυκλοφοριακή ταχύτητα των απαιτήσεων και στην περίπτωση αυτή αποτελεί μια από τις καλύτερες ενδείξεις που μπορεί να χρησιμοποιηθεί.

Η μέτρηση της κυκλοφοριακής ταχύτητας των απαιτήσεων μπορεί να πάρει διάφορες μορφές.

1. Αριθμοδείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Απαιτήσεων

Ο αριθμοδείκτης σύμφωνα με την θεωρητική άποψη, υπολογίζεται εάν διαιρέσουμε το ύψος των πιστωτικών πωλήσεων της λογιστικής χρήσης με το ύψος των ανείσπρακτων πωλήσεων κατά την ίδια χρονική περίοδο. Όμως το ύψος των πιστωτικών πωλήσεων σπάνια είναι γνωστό στους εκτός της επιχείρησης λαμβάνοντες αποφάσεις. Για αυτό συνήθως ο αριθμοδείκτης αυτός υπολογίζεται με τη διαίρεση των καθαρών πωλήσεων με το μέσο όρο των ανείσπρακτων απαιτήσεων κατά την διάρκεια της λογιστικής χρήσης, δηλαδή με βάση την παρακάτω σχέση:

$$\text{A.K.T.A.} = \frac{\text{Καθαρές Πωλήσεις}}{\text{Μέσο ύψος απαιτήσεων}}$$

όπου A.K.T.A. = αριθμοδείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας των απαιτήσεων. Το μέσο ύψος των απαιτήσεων δεν είναι τίποτε άλλο παρά ο αριθμητικός μέσος όρος του ύψους των απαιτήσεων της αρχής και τέλους της λογιστικής χρήσης. Βέβαια, ο υπολογισμός αυτός θα είναι αντιπροσωπευτικός του ύψους των απαιτήσεων που έχει να εισπράξει η επιχείρηση, εκτός από την περίπτωση που η εποχιακή παράγοντες είναι σημαντικοί οπότε θα πρέπει να

ληφθούν υπόψη στον υπολογισμό του μέσου ύψους των απαιτήσεων.

Αναφερθήκαμε παραπάνω ότι από τη θεωρητική άποψη είναι επιβεβλημένη η χρησιμοποίηση του ύψους των πιστωτικών πωλήσεων για τον υπολογισμό της τιμής του αριθμοδείκτη αυτού. Αυτό όμως δεν είναι ουσιαστικά δυνατό για τους εκτός της επιχείρησης λαμβάνοντες αποφάσεις. Και αυτό γιατί ακόμα και όταν οι επιχειρήσεις δημοσιεύουν το ύψος των πωλήσεών τους, σπάνια παρέχουν πληροφόρηση σχετικά με το ποιο είναι το ύψος των πιστωτικών πωλήσεων και των πωλήσεων σε μετρητά. Η χρησιμοποίηση του ύψους των συνολικών πωλήσεων σε σύγκριση με το ύψος των πιστωτικών πωλήσεων έχει ως αποτέλεσμα την παραποίηση του αριθμοδείκτη σε κάποιο βαθμό. Παρόλα αυτά θα πρέπει να σημειωθεί ότι εάν η αναλογία των πωλήσεων σε μετρητά προς το σύνολο των πωλήσεων διατηρείται σχετικά στα ίδια επίπεδα, τότε μπορούμε να πούμε ότι η σύγκριση των μεταβολών από έτος σε έτος στην τιμή του αριθμοδείκτη κυκλοφοριακής ταχύτητας των απαιτήσεων έχει ισχυρή βάση. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι στις απαιτήσεις πρέπει να περιλαμβάνονται τα γραμμάτια εισπρακτέα που απορρέουν από τις κανονικές πωλήσεις των αγαθών, καθώς επίσης θα πρέπει να περιλαμβάνονται και τα προεξοφληθέντα γραμμάτια που ακόμη παραμένουν ανείσπρακτα. Ο αριθμοδείκτης αυτός δείχνει πόσες φορές κατά μέσο όρο μέσα στο έτος οι απαιτήσεις ολοκληρώνουν το κύκλωμα δηλαδή δημιουργούνται και εισπράττονται κατά τη διάρκεια της λογιστικής χρήσης. Συνεπώς, μεγαλύτερες τιμές αυτού του αριθμοδείκτη είναι προτιμότερες από τις μικρότερες. Και αυτό γιατί οι μεγαλύτερες τιμές σημαίνουν συντομότερο χρονικό διάστημα για την ολοκλήρωση του κυκλώματος και συνεπώς γρηγορότερη είσπραξη των απαιτήσεων από μέρους της επιχείρησης. Όμως ο υπολογισμός της τιμής του αριθμοδείκτη δεν μας δίνει απάντηση στο ερώτημα, ποια μεγαλύτερη τιμή είναι

επιθυμητή για την επιχείρηση. Για να μπορέσουμε λοιπόν να εξάγουμε συμπεράσματα σχετικά με την ευνοϊκή ή δυσμενή κατάσταση της επιχείρησης από άποψη της κυκλοφοριακής ταχύτητας των απαιτήσεων θα πρέπει να συγκρίνουμε την τιμή του αριθμοδείκτη της επιχείρησης με την αντίστοιχη τιμή του πρότυπου-αριθμοδείκτη του παραγωγικού κλάδου στον οποίο ανήκει η επιχείρηση. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να σημειώσουμε τη σχέση μεταξύ του αριθμοδείκτη κυκλοφοριακής ταχύτητας απαιτήσεων και των αριθμοδεικτών ρευστότητας. Όσο μεγαλύτερη είναι η τιμή του ΑΚΤΑ τόσο μεγαλύτερη είναι η εμπιστοσύνη στα συμπεράσματα που αντλούνται από την χρησιμοποίηση των αριθμοδεικτών ρευστότητας. Και αυτό γιατί ο ΑΚΤΑ αποτελεί ένδειξη της ποιότητας και της ρευστότητας των απαιτήσεων, τα οποία αποτελούν δύο βασικά στοιχεία που πρέπει να μετρηθούν προτού οι αριθμοδείκτες ρευστότητας μπορέσουν να σχηματίσουν την βάση για την εξαγωγή έγκυρων συμπερασμάτων σχετικά με την ρευστότητα της επιχείρησης. Φυσικά στα αντίθετα συμπεράσματα θα οδηγηθούμε σχετικά με την ρευστότητα της επιχείρησης όσο μικρότερη είναι η τιμή του ΑΚΤΑ.

2. Αριθμοδείκτης μέσης διάρκειας είσπραξης των απαιτήσεων

Η τιμή του αριθμοδείκτη αυτού υπολογίζεται με έναν από τους παρακάτω τρόπους:

α) Υπολογισμός με βάση τις πιστωτικές πωλήσεις

Σύμφωνα με τρόπο αυτό υπολογίζουμε το ύψος των ημερήσιων πωλήσεων. Το ύψος των ημερήσιων πωλήσεων βρίσκεται εάν διαιρέσουμε το ύψος των ετήσιων καθαρών πωλήσεων με τη χρονική περίοδο στην οποία αναφέρεται ο

αριθμοδείκτης, έτος σε ημέρες, δηλαδή το μέσο ύψος των ημερήσιων πωλήσεων υπολογίζεται με βάση τη σχέση:

$$M.Y.H.P. = \frac{\text{Ετήσιες Καθαρές Πωλήσεις}}{360}$$

Στη συνέχεια το μέσο ύψος των απαιτήσεων διαιρείται με το μέσο ημερήσιο ύψος των απαιτήσεων, το δε πηλίκο της διαίρεσης δια τη μέση διάρκεια είσπραξης των απαιτήσεων. Η μέση διάρκεια είσπραξης των απαιτήσεων υπολογίζεται με βάση τη σχέση:

$$A.M.D.E.A. = \frac{\text{Μέσο Ύψος Απαιτήσεων}}{M.Y.H.P.}$$

β) Υπολογισμός με βάση τον αριθμοδείκτη κυκλοφοριακής ταχύτητας των απαιτήσεων

Σύμφωνα με τον τρόπο αυτό οι 360 ημέρες, που είναι η χρονική περίοδος στην οποία αναφέρεται ο αριθμοδείκτης, διαιρούνται με την τιμή του αριθμοδείκτη κυκλοφοριακής ταχύτητας των απαιτήσεων. Το πηλίκο της διαίρεσης αυτής μας δίνει τη μέση διάρκεια είσπραξης των απαιτήσεων. Η μέση διάρκεια είσπραξης των απαιτήσεων υπολογίζεται με βάση τη σχέση:

$$A.M.D.E.A. = \frac{360}{A.K.T.A.} = \frac{360}{\frac{\text{Καθαρές Πωλήσεις}}{\text{Μέσο ύψος Απαιτήσεων}}} = \frac{\text{Μέσο Ύψος Απαιτήσεων}}{\text{Καθαρές Πωλήσεις}}$$

Με βάση τα δεδομένα του αριθμητικού παραδείγματος, που αναφέρονται στην επιχείρηση «XYZ» μπορούμε να πούμε ορισμένες παρατηρήσεις σχετικά με την ποιότητα και τη

ρευσιτότητα των απαιτήσεων της επιχείρησης υπολογίζοντας τους παραπάνω αριθμοδείκτες. Ο αριθμοδείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας απαιτήσεων για τη λογιστική χρήση 1982 είναι ίσος με:

$$\text{A.K.T.A.} = \frac{4,045,000}{(400,000+380,000)/2} = \frac{4,045,000}{390,000} = 10,37 \text{ φορές}$$

Εάν αντί για τις καθαρές πωλήσεις χρησιμοποιούσαμε μόνο τις πιστωτικές πωλήσεις, η τιμή αυτού του αριθμοδείκτη θα ήταν ίση με:

$$\text{A.K.T.A.} = \frac{3,345,000}{390,000} = 8,58 \text{ φορές}$$

Από τη σύγκριση των τιμών των παραπάνω αριθμοδεικτών, με βάση τις καθαρές πωλήσεις, γίνεται φανερό ότι μέσα σε μια λογιστική χρήση ο αριθμός των περιπτώσεων που συμπληρώνεται το κύκλωμα των απαιτήσεων είναι μικρότερος από αυτό των ομοειδών επιχειρήσεων του κλάδου στον οποίο ανήκει η επιχείρηση και συνεπώς ο βαθμός αξιοποίησης του συγκεκριμένου στοιχείου είναι μικρότερος από αυτόν που επιτυγχάνεται σε ομοειδείς επιχειρήσεις. Ένας άλλος τρόπος για να εμφανίσουμε τη σχέση που απεικονίζει ο παραπάνω αριθμοδείκτης είναι να πούμε ότι οι καθαρές πωλήσεις είναι 1037 τοις εκατό των απαιτήσεων. Τα παραπάνω δείχνουν επίσης ότι είναι δυνατόν η επιχείρηση να αντιμετωπίζει μια κατάσταση υπερεπένδυσης σε λογαριασμούς απαιτήσεων, η οποία θα κάνει αναγκαίο από μέρους της επιχείρησης το βραχυπρόθεσμο δανεισμό προκειμένου να εξοφλήσει τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της. Εκτός αυτού όσο μεγαλύτερο είναι το ύψος των απαιτήσεων σε σχέση με τις καθαρές πωλήσεις, που συμβαδίζει με μια μικρή του Α.Κ.Τ.Α. και σημαίνει ότι ένα μεγάλο μέρος από τις απαιτήσεις παραμένει ανείσπρακτο στο τέλος της λογιστικής χρήσης, τόσο μεγαλύτερο

είναι το χρηματικό ποσό των επισφαλών απαιτήσεων που είναι πιθανό να δημιουργηθεί. Η καθυστέρηση στη ρευστοποίηση και ο όγκος των αφερέγγυων απαιτήσεων επιβαρύνουν ακόμη περισσότερο το κόστος οδηγούν σε δυσμενές οικονομικό αποτέλεσμα, με συνέπεια να μειώνουν την αποδοτικότητα του κεφαλαίου που επενδύθηκε στην επιχείρηση. Η μείωση της τιμής του αριθμοδείκτη κυκλοφοριακής ταχύτητας απαιτήσεων είναι δυνατό να αντικατοπτρίζει την επίδραση ενός ή περισσότερων συνδυασμών από τους παρακάτω παράγοντες.

- α) Μια μείωση στις καθαρές πωλήσεις και μια αύξηση του μέσου όρου των απαιτήσεων.
- β) Μια μείωση του μέσου όρου των απαιτήσεων και μια αναλογικά μεγαλύτερη μείωση στις καθαρές πωλήσεις.
- γ) Μια αύξηση στις πωλήσεις και μια αναλογικά μεγαλύτερη αύξηση στο μέσο όρο των απαιτήσεων.
- δ) Μια μείωση στις πωλήσεις χωρίς καμία μεταβολή στο μέσο όρο των απαιτήσεων.
- ε) Μια αύξηση του μέσου όρου των απαιτήσεων χωρίς καμία μεταβολή στο ύψος των καθαρών πωλήσεων.

Από την άλλη πλευρά μια μεταβολή στη τιμή του αριθμοδείκτη κυκλοφοριακής ταχύτητας των απαιτήσεων από ένα έτος σε έτος ή μεταξύ επιχειρήσεων μπορεί να αντικατοπτρίζει μεταβολές στην πιστωτική πολιτική της επιχείρησης ή μεταβολές στην ικανότητα της να εισπράττει τις απαιτήσεις της. Οι μεταβολές είναι δυνατό να προκαλούνται από συγκεκριμένους παράγοντες, όπως μεταβολές στους όρους πωλήσεων, συνυπολογισμός ή αποκλεισμός των πωλήσεων σε μετρητά και των πωλήσεων με δόσεις, ύπαρξη σημαντικών ή ανεπαίσθητων εποχιακών πωλήσεων, ειδικές καμπάνιες πωλήσεων στο τέλος της λογιστικής χρήσης, πωλήσεις που γίνονται κατευθείαν στους καταναλωτές ή στους εμπόρους, μεταβολές στο επίπεδο τιμών, απεργίες και καταστάσεις διακοπής των εργασιών και η φάση του οικονομικού

κύκλου κατά το χρόνο που υπολογίζεται ο αριθμοδείκτης. Είναι απαραίτητο να σημειωθεί ότι η μείωση του μέσου ύψους των απαιτήσεων και φυσικά η αύξηση της τιμής του αριθμοδείκτη κυκλοφοριακής ταχύτητας των απαιτήσεων μπορεί να μην είναι επιθυμητή. Αυτή η μείωση είναι δυνατό να επιτευχθεί μέσα στο πλαίσιο που περιγράφεται στη συνέχεια. Μια αύξηση της τιμής του αριθμοδείκτη κυκλοφοριακής ταχύτητας των απαιτήσεων, δεδομένου του ύψους των πωλήσεων, οδηγεί σε μείωση του ύψους του κεφαλαίου που δεσμεύεται ως κεφάλαιο κίνησης. Η μείωση αυτή είναι επιθυμητή γιατί, δεδομένου του κόστους χρήσης κεφαλαίου που επενδύεται στο κεφάλαιο κίνησης, οδηγεί σε μείωση των χρηματοοικονομικών εξόδων της επιχείρησης. Βέβαια υπάρχουν λόγοι για τους οποίους μια μείωση του ύψους των απαιτήσεων και αύξηση της τιμής του αριθμοδείκτη είναι δυνατόν να μην είναι επιθυμητή. Π.χ. στην περίπτωση που η μείωση του μέσου όρου των απαιτήσεων είναι αποτέλεσμα μιας περισσότερο δραστήριας προσπάθειας είσπραξης των απαιτήσεων, αυτό είναι δυνατό να ψυχράνει τις σχέσεις των πελατών με την επιχείρηση. Ο αριθμοδείκτης μέσης διάρκειας είσπραξης των απαιτήσεων μπορεί να υπολογισθεί με έναν από τους παρακάτω τρόπους:

α) Υπολογισμός με βάση τις ετήσιες καθαρές πωλήσεις

Το ύψος των ημερήσιων καθαρών πωλήσεων είναι ίσο με:

$$M.Y.H.P. = \frac{4,045,000}{360} = 11.236,11 \text{ δρχ.}$$

Με βάση το παραπάνω αποτέλεσμα η μέση διάρκεια είσπραξης των απαιτήσεων είναι ίση με:

$$A.M.D.E.A. = \frac{390,000}{11.236,11} = 34,71 \text{ ημέρες}$$

A.M.Δ.Ε.Α. ΠΚ=32,73 ημέρες

β) Υπολογισμός με βάση τον αριθμοδείκτη κυκλοφοριακής ταχύτητας των απαιτήσεων

Η μέση διάρκεια είσπραξης των απαιτήσεων είναι ίση με:

$$A.M.Δ.Ε. = \frac{360}{10,37} = 34,72 \text{ ημέρες}$$

Από τη σύγκριση της μέσης διάρκειας είσπραξης των απαιτήσεων της επιχείρησης με την αντίστοιχη των ομοειδών επιχειρήσεων του κλάδου στον οποίο ανήκει η επιχείρηση, γίνεται φανερό ότι ο χρόνος που απαιτείται για την είσπραξη των απαιτήσεων είναι πολύ μεγαλύτερος. Ο υπολογισμός της μέσης διάρκειας είσπραξης των απαιτήσεων της συγκεκριμένης επιχείρησης μπορεί να αξιολογηθεί συγκρίνοντας το μέγεθος αυτό με τους όρους πωλήσεων που παρέχει η επιχείρηση στους πελάτες της, επιτρέπονται έτσι τον προσδιορισμό του βαθμού, στον οποίο οι πελάτες πληρώνουν έγκαιρα. Έτσι, εάν οι όροι πώλησης της επιχείρησης απαιτούν πληρωμή μέσα σε 40 ημέρες από την ημέρα παράδοσης του πελάτη, τότε μια μέση διάρκεια είσπραξης των απαιτήσεων 48 ημερών, αποτελεί ένδειξη ότι οι πελάτες της επιχείρησης κατά μέσο όρο δεν εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους μέσα στον προκαθορισμένο χρόνο. Η διαφορά αυτή μπορεί να είναι το αποτέλεσμα της επίδρασης ενός ή συνδυασμού πολλών ή όλων των ακόλουθων καταστάσεων.

- α) Μιας ομολογούμενα κακής από οργανωτική άποψη προσπάθεια για την είσπραξη των απαιτήσεων.
- β) Δυσκολιών στο να επιτευχθεί έγκαιρη πληρωμή παρά τις δραστήριες προσπάθειες για την είσπραξη των απαιτήσεων.
- γ) Πελατών που αντιμετωπίζουν χρηματοοικονομικές δυσκολίες.

Σχετικά με την πρώτη κατάσταση θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η μέση περίοδος είσπραξης κατά τα τελευταία έτη έχει παρουσιάσει αυξητική τάση, ενώ η πιστωτική πολιτική της επιχείρησης παραμένει αμετάβλητη και αυτό το γεγονός αποτελεί ακόμη μεγαλύτερη ένδειξη ότι η διοίκηση της επιχείρησης θα πρέπει να πάρει διορθωτικά μέτρα για την αντιμετώπιση της κατάστασης. Οι δύο άλλες καταστάσεις αναφέρονται τόσο στην ποιότητα όσο και στη ρευστότητα των απαιτήσεων. Η διαπίστωση αυτή σημαίνει ότι στο μέλλον η επιχείρηση θα πρέπει να προβεί σε καλύτερη επιλογή πελατών, βέβαια μέσα στα πλαίσια των συνθηκών που θα έχουν διαμορφωθεί.

Η σύγκριση της μέσης διάρκειας είσπραξης των απαιτήσεων όπως υπολογίσθηκε παραπάνω με την αντίστοιχη των ομοειδών επιχειρήσεων του κλάδου και τους όρους πωλήσεων της επιχείρησης είναι το καλύτερο δυνατό που μπορεί να κάνει ο αναλυτής καταστάσεων προκειμένου να αξιολογήσει την κατάσταση της επιχείρησης σχετικά με την πιστωτική πολιτική που ακολουθεί. Όμως ο καλύτερος τρόπος για να προσδιορίσουμε την περίοδο είσπραξης των απαιτήσεων είναι η μέθοδος της ιεράρχησης των απαιτήσεων με βάση την ηλικία τους με την προϋπόθεση ότι έχουμε στη διάθεσή μας τους κατ' ιδίαν λογαριασμούς απαιτήσεων. Η ιεράρχηση των απαιτήσεων με βάση την ηλικία τους δεν είναι τίποτα άλλο παρά η σύνταξη μιας κατάστασης στην οποία ταξινομούνται οι απαιτήσεις σύμφωνα με το πόσο χρόνο παραμένουν ανείσπρακτες. Η κατάσταση της ιεράρχησης των απαιτήσεων με βάση την ηλικία τους, κάνοντας χρήση της πληροφόρησης σχετικά με τη λεπτομερή σύνθεση του ύψους των εισπρακτέων λογαριασμών της επιχείρησης «XYZ» για τη λογιστική χρήση 1982, μπορεί να πάρει μια από τις δύο ακόλουθες μορφές:

α) Κατάσταση ιεράρχησης των απαιτήσεων οριζόντιας παράθεσης. Τα δεδομένα αυτής και της επόμενης κατάστασης αναφέρονται στην επιχείρηση «XYZ».

Οι παρακάτω δύο μορφές της κατάστασης ιεράρχησης των απαιτήσεων με βάση την ηλικία τους παρέχουν ακριβώς την ίδια πληροφόρηση, διαφέρουν μόνο ως προς την παρουσίαση της. Ο υπολογισμός της διάρκειας κατά την οποία οι απαιτήσεις παραμένουν ανείσπρακτες υπολογίζεται εάν πολλαπλασιάσουμε το ποσοστό απαιτήσεων που παραμένει ανείσπρακτο (3) επί τη μέση χρονική διάρκεια κατά την οποία οι απαιτήσεις παραμένουν ανείσπρακτες (4). Η μέση χρονική διάρκεια δεν είναι τίποτα άλλο παρά ο αριθμητικός μέσος όρος των ακραίων τιμών των χρονικών διαστημάτων της πρώτης στήλης. Όπως φαίνεται από την κατάσταση, το μεγαλύτερο μέρος των ανείσπρακτων απαιτήσεων αντιστοιχεί σε χρονικό διάστημα μεγαλύτερο από 60 ημέρες. Για την ακρίβεια το 65% των απαιτήσεων παραμένει ανείσπρακτο για ένα χρονικό διάστημα πάνω από 60 ημέρες. Είναι φυσικό λοιπόν η μέση διάρκεια είσπραξης να επηρεάζεται σημαντικά από τα παραπάνω μεγέθη, με αποτέλεσμα η μέθοδος της ιεράρχησης να μας δίνει αποτέλεσμα που να αντικατοπτρίζει το γεγονός ότι το μεγαλύτερο μέρος των απαιτήσεων μένει ανείσπρακτο για μεγάλο χρονικό διάστημα. Η ιεράρχηση των απαιτήσεων με βάση την ηλικία τους πιστεύεται ότι θα οδηγήσει σε συμπεράσματα που βασίζονται σε πληρέστερη πληροφόρηση σχετικά με την ποιότητα και τη ρευστότητα των απαιτήσεων, καθώς επίσης θα συμβάλλει στη λήψη των κατάλληλων διορθωτικών μέτρων για την εξυγίανση της κατάστασης. Πράγματι, όταν συγκρίναμε τη μέση διάρκεια είσπραξης, των 34,71 ημερών με τους όρους πώλησης της επιχείρησης, συμπεράναμε ότι οι πελάτες της επιχείρησης δεν πληρώνουν εμπρόθεσμα. Το συμπέρασμα αυτό επιβεβαιώνεται από την κατάσταση ιεράρχησης παραπάνω, που δείχνει ότι η

επιχείρηση αντιμετωπίζει ειδικότερα σοβαρά προβλήματα είσπραξης με μερικούς από τους επιμέρους λογαριασμούς.

Σχετικά με την ποιότητα και ρευστότητα των απαιτήσεων θα πρέπει να συμπληρωθεί με τις ακόλουθες παρατηρήσεις. Ο αναλυτής θα πρέπει με ιδιαίτερη προσοχή να διερευνήσει τα γραμμάτια εισπρακτέα, γιατί ενώ συνήθως θεωρούνται ως περισσότερο διαπραγματεύσιμα από τους ανοικτούς λογαριασμούς, μπορεί από άποψη ρευστότητας να είναι κατώτερα από τις κανονικές απαιτήσεις, εάν αυτά δίνονται στην επιχείρηση για να αντικαταστήσουν ανοικτούς λογαριασμούς και δεν έχουν εισπραχθεί εμπρόθεσμα, παρά εάν δίνονταν στη χρονική στιγμή που πουλήθηκαν τα προϊόντα. Κατά την αξιολόγηση της ποιότητας των απαιτήσεων θα πρέπει να μη διαφεύγει από τον αναλυτή το γεγονός ότι μια σημαντική μετατροπή των απαιτήσεων σε μετρητά, εκτός από την περίπτωση που οι απαιτήσεις χρησιμοποιούνται ως ενέχυρο για δανεισμό, το γνωστό factoring, δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί χωρίς μια μείωση του όγκου πωλήσεων. Δεν θα πρέπει να μας διαφεύγει ότι η αξιολόγηση της περιόδου είσπραξης έχει και μια πτυχή της πολιτικής πωλήσεων. Μια επιχείρηση είναι δυνατό να κάνει πωλήσεις που εξοφλούνται με αργό ρυθμό που όμως σε μια συνολική βάση μπορούν να χαρακτηρισθούν ως αποδοτικές, αφού το κέρδος από την πώληση των αγαθών μπορεί να αντισταθμιστεί την πέρα από το κανονικό χρησιμοποίηση από τον πελάτη των κεφαλαίων της επιχείρησης. Μια τέτοια κατάσταση είναι δυνατό να τροποποιήσει τα συμπεράσματα του αναλυτή καταστάσεων σχετικά με την ποιότητα των απαιτήσεων, αλλά όχι εκείνα να αναφέρονται στη ρευστότητα τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΜΕΛΕΤΩΝΤΑΣ ΤΙΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΘΕΣΜΟ ΤΟΥ FACTORING

1. Ο θεσμός του factoring

Το factoring είναι μια μορφή εμπορικής χρηματοδότησης και αποτελείται από μια δέσμη υπηρεσιών που βασίζεται στην εκχώρηση από τους προμηθευτές-παραγωγούς προς αυτόν που εκτελεί την πράξη του factoring-factor-των απαιτήσεων έναντι των πελατών τους. Αντί συμφωνημένης αμοιβής, ο factor αναλαμβάνει την είσπραξη των ποσών αυτών καθώς επίσης τον έλεγχο της φερεγγυότητας του πελάτη και τη λογιστική παρακολούθηση των πελατών.

Το factoring περιλαμβάνει ένα τρίπτυχο υπηρεσιών που καλύπτει την αξιολόγηση της φερεγγυότητας, τη διαχείριση και τη χρηματοδότηση εμπορικών απαιτήσεων. Ο factor, ως εκδοχέας των απαιτήσεων, ουσιαστικά αγοράζει τις απαιτήσεις αυτές, οι οποίες αποτελούν πλέον δικά του περιουσιακά στοιχεία. Το ποσό που ο factor πληρώνει στον προμηθευτή αποτελεί το τίμημα της αγοράς αυτής.

Ο προμηθευτής που εκχωρεί την απαίτηση εγγυάται ότι η απαίτηση αυτή είναι υπαρκτή, έγκαιρη και έννομη. Ο factor αποδεχόμενος των εκχώρηση αναλαμβάνει και τον κίνδυνο αφερεγγυότητας του πελάτη. Αν ο πελάτης αποδειχθεί αφερέγγυος και δεν πληρώσει, ο factor θα υποστεί ζημιά. Με την εκχώρηση της απαίτησης, ο προμηθευτής απαλλάσσεται από τον πιστωτικό κίνδυνο, δηλαδή μπορεί να πωλεί επί πιστώσει χωρίς να ερευνά τη φερεγγυότητα του πελάτη. Με βάση αυτή τη βασική ιδιότητα του factoring, μπορεί αυτό να χαρακτηριστεί ως καινοτομία μεταφοράς του πιστωτικού κινδύνου. Πρέπει να σημειωθεί όμως

ότι ο factor θα υποστεί ζημιά μόνο όταν υπάρξει αδυναμία είσπραξης της απαίτησης όπως για παράδειγμα στην περίπτωση της πτώχευσης του πελάτη και όχι την περίπτωση εμπορικών διαφορών ή αμφισβητήσεων μεταξύ προμηθευτή και πελάτη, όπως σε ακατάλληλο εμπόρευμα, λανθασμένη ποσότητα, μη έγκαιρη παράδοση και άλλα.

Η εκχώρηση της απαίτησης στον factor έχει ως συνέπεια την απαλλαγή του προμηθευτή από τη λογιστική παρακολούθηση της εμπορικής πράξης. Αντίθετα, την εργασία αυτή επωμίζεται ο factor, που έτσι του επιβάλλεται η ανάγκη ανάπτυξης προηγμένων λογιστικών συστημάτων και αποτελεσματικών μεθόδων αξιολόγησης της φερεγγυότητας πελατών και είσπραξης απαιτήσεων, που συνήθως είναι υψηλότερης ποιότητας από αυτές που θα μπορούσε διοικητικά και οικονομικά να αναπτύξει κάθε μεμονωμένος προμηθευτής. Έτσι, ο factor είναι σε θέση να υποστηρίξει την πώληση με πίστωση σε πελάτες, όπου ο προμηθευτής θα δίσταζε να διατρέξει τον κίνδυνο ή θα εύρισκε ασύμφωρες τις δυσκολίες είσπραξης της απαίτησης. Επίσης, το προηγμένο επίπεδο οργάνωσης του factor μπορεί να επιτύχει μείωση τόσο της χρονικής περιόδου της παρεχόμενης πίστωσης, εξασφαλίζοντας αυστηρότερη τήρηση από τον πελάτη των όρων της πίστωσης, όσο και του κόστους της είσπραξης, της απαίτησης και αποστολής των χρημάτων.

Μέχρι αυτό το σημείο αναλύθηκαν οι δύο από τις τρεις πτυχές της διαδικασίας του factoring, δηλαδή η αξιολόγηση της φερεγγυότητας-κάλυψη πιστωτικών κινδύνων-και η διαχείριση-λογιστική παρακολούθηση και είσπραξη των απαιτήσεων.

Η τρίτη είναι η χρηματοδότηση των απαιτήσεων. Στην εξελικτική πορεία του ο θεσμός του factoring πήρε την μορφή βραχυπρόθεσμης-90 ως 180 ημέρες-χρηματοδότησης των παραγωγών-προμηθευτών με κεφάλαιο κίνησης ως παρεπόμενη δραστηριότητα της κύριας εργασίας του factor, που ήταν η αγορά,

διαχείριση και είσπραξη εμπορικών απαιτήσεων και η αξιολόγηση του κινδύνου των εμπορικών πιστώσεων.

Το factoring ως χρηματοδοτικός θεσμός συνίσταται στην κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών της οικονομικής μονάδας, πέρα από αυτές που μπορεί να καλύψει μια τραπεζική επιχείρηση. Συχνά, η τράπεζα δανείζει με βάση εμπράγματα ασφαλείες ενώ αντίθετα ο factor μπορεί να προχωρήσει σε ένα περισσότερο αναπτυγμένο σύστημα χρηματοδότησης με βάση τις αναμενόμενες ταμειακές ροές του προμηθευτή. Έτσι, οικονομικές μονάδες με δυσκολίες πρόσβασης στην τραπεζική χρηματοδότηση μπορούν να επιτύχουν ικανοποίηση των χρηματοδοτικών αναγκών τους μέσω του factoring, επειδή ο factor κατά κύριο λόγο στηρίζεται στη φερεγγυότητα των πελατών της χρηματοδοτούμενης επιχείρησης και όχι σε αυτή του προμηθευτή, που μπορεί να είναι μια νέα αλλά γρήγορα αναπτυσσόμενη μεταποιητική επιχείρηση.

Η υιοθέτηση και συνεπής χρήση του θεσμού του factoring μπορεί να αποτελέσει για τον προμηθευτή μια μορφή συνεχούς διαδικασίας βραχυπρόθεσμης χρηματοδότησης, παρά μια διαδικασία ανεξάρτητης και κατά περίπτωση συναλλαγής. Με τη συμφωνία της πραγματοποίησης πώλησης μεταξύ προμηθευτή και πελάτη, ο προμηθευτής μπορεί να στέλνει τις προς είσπραξη απαιτήσεις του στον factor και έτσι να δημιουργείται μια συνεχής ροή εμπορευμάτων και κεφαλαίων μεταξύ του προμηθευτή-πωλητή του πελάτη-αγοραστή και του factor. Μέσα από ένα συνεχές factoring, η εκχώρηση των απαιτήσεων έναντι των πελατών παίρνει τη μορφή μιας συνεχούς διαδικασίας βραχυπρόθεσμης χρηματοδότησης.

2. Η εξέλιξη του factoring

Μολονότι μορφές factoring εμφανίστηκαν στην Αγγλία τον 19^ο αιώνα, το σύγχρονο factoring δημιουργήθηκε στις Η.Π.Α. στο

διάστημα του μεσοπολέμου. Τότε δημιουργήθηκαν και οι πρώτες εταιρίες factoring τις οποίες ακολούθησαν οι τραπεζικοί οργανισμοί, που άρχισαν να προσφέρουν τις εργασίες factoring ιδρύοντας κοινοπραξίες μαζί με χρηματοδοτικούς οργανισμούς που είχαν ήδη εμπειρία σε αυτόν τον τομέα. Την τελευταία εικοσαετία υπηρεσίες factoring προέρχονται από τραπεζικές εταιρείες και στην Ευρώπη επηρεάζοντας σημαντικά τους παραδοσιακούς τρόπους χρηματοδότησης των οικονομικών μονάδων. Αντίθετα, η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, όπου επίσημα δεν λειτουργεί το factoring. Ανεπίσημα ορισμένοι Έλληνες εξαγωγείς έχουν συνεργαστεί με ξένους factors, χρησιμοποιώντας για το σκοπό αυτό τους αντιπροσώπους τους στο εξωτερικό.

Στην Ευρώπη και κυρίως στην Ιταλία, μεγάλες μεταποιητικές μονάδες ίδρυσαν δικές τους εταιρίες factoring με στόχο να επιτύχουν καλύτερους όρους πίστωσης από τους προμηθευτές τους. Οι εταιρίες factoring στην Ευρώπη προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε οποιαδήποτε επιχείρηση, οποιουδήποτε κλάδου της οικονομίας και καλύπτουν περίπου το 50% της συνολικής αγοράς υπηρεσιών factoring. Παρατηρείται, δηλαδή, σημαντική μετατόπιση μορφών τραπεζικής εργασίας σε μη τραπεζικούς οργανισμούς, φαινόμενο που εμπίπτει στα πλαίσια της διαδικασίας αποδιαμεσολάβησης-disintermedigtion.

Ο θεσμός της factoring στην Ευρώπη, προσφέρεται με διάφορες παραλλαγές που θα περιγραφούν παρακάτω. Η σημαντικότερη ίσως καινοτομία, που εισήγαγαν οι Ευρωπαϊκές εταιρείες factoring, ήταν το factoring χωρίς την κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου, με δικαίωμα δηλαδή επιστροφής της απαίτησης από τον factor στον προμηθευτή σε περίπτωση αδυναμίας του πελάτη να πληρώσει- factoring με δικαίωμα αναγωγής.

Οι διαφορετικοί συνδυασμοί των επιμέρους υπηρεσιών που προσφέρει το κλασικό «πακέτο» του factoring έχουν γίνει εξαιρετικά ποικιλόμορφοι για να ανταποκρίνονται στις μεταβαλλόμενες συνθήκες του οικονομικού περιβάλλοντος. Σύμφωνα με την ομάδα εργασίας του Διεθνούς Ινστιτούτο για την Ενοποίηση του Διεθνούς Δικαίου-Unidroit-που προσπάθησε να προσδιορίσει ακριβώς τον όρο factoring, ως factoring θεωρείται οποιαδήποτε συμφωνία περιλαμβάνει δύο τουλάχιστον από τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- Χρηματοδότηση
- Λογιστική τήρηση Αναλυτικού καθολικού πελατών
- Είσπραξη απαιτήσεων
- Προστασία κατά του πιστωτικού κινδύνου

3. Οι κυριότερες μορφές του factoring

α) Εγχώριο factoring

Η πρώτη μορφή αναφέρεται στο factoring, με πληρωμή κατά την ημερομηνία λήξης, δηλαδή χωρίς χρηματοδότηση-maturity factoring. Απευθύνεται σε οικονομικές μονάδες που δεν έχουν ανάγκη χρηματοδότησης. Ο factor αναλαμβάνει τις απαιτήσεις-τιμολόγια-που έχει εγκρίνει και είτε κατά την ημερομηνία λήξης της πληρωμής τους, είτε σε προκαθορισμένη ημερομηνία που θα βασίζεται στην κατά μέσο όρο παρεχόμενη πίστωση καταβάλει στον προμηθευτή ολόκληρο το ποσό των εισπρακτέων μείον την προμήθεια για την πραγματοποίηση του ελέγχου φερεγγυότητας, τη λογιστική παρακολούθηση και τα έξοδα είσπραξης. Οι οικονομικές μονάδες που συνάπτουν αυτού του είδους τη συμφωνία factoring, ενώ ενδιαφέρονται για την αποφυγή του πιστωτικού ελέγχου της λογιστικής παρακολούθησης και των εξόδων είσπραξης κυρίως προσδοκούν να εξασφαλίσουν την

ομαλότητα της ταμειακής τους ροής-cash flow- ώστε να μπορούν να καταρτίζουν το ταμειακό τους πρόγραμμα με μεγαλύτερη ευχέρεια.

Στο factoring με πληρωμή στη λήξη η μόνη επιβάρυνση του προμηθευτή είναι η προμήθεια -1 ως 2%-επί του μικτού ποσού των εισπρακτέων λογαριασμών που εξυπηρετούνται και είναι ανάλογη με τον όγκο των εργασιών, το ύψος του κινδύνου και την ποιότητα της εργασίας. Το μέγεθος του κινδύνου που αναλαμβάνει ο factor εξαρτάται κυρίως από την φερεγγυότητα της πελατείας του προμηθευτή, ενώ η ποσότητα της εργασίας εξαρτάται κυρίως από το μέσο όρο του ποσού των τιμολογίων.

Στο factoring με προπληρωμή-advance factoring-η πληρωμή στον προμηθευτή γίνεται με καταβολή έναντι των εισπρακτέων που αναλαμβάνει ο factor. Δηλαδή, ο προμηθευτής ουσιαστικά δανειοδοτείται έναντι των μελλοντικών του εισπράξεων τις οποίες εκχωρεί στον factor. Μόλις εγκριθεί η πώληση και το εμπόρευμα αποσταλεί στον αγοραστή και μολονότι η πληρωμή δεν πρόκειται να πραγματοποιηθεί αμέσως ο factor θέτει αμέσως στην διάθεση του προμηθευτή ποσό που ανέρχεται συνήθως στο 70-90% της τιμολογιακής αξίας. Η παρακράτηση του 10-30% γίνεται από τον factor έναντι επιστροφής εμπορευμάτων, ελλειμμάτων καθώς και άλλων αξιώσεων εκ μέρους της πελατείας του προμηθευτή. Συνήθως, στο τέλος κάθε μήνα ο factor υπολογίζει τι έχει εισπραχθεί, τις αμοιβές του και το ποσόν παρακράτησης έναντι των μη εισπραχθέντων τιμολογίων και ύστερα θέτει στην διάθεση του προμηθευτή το υπόλοιπο ποσό. Το κόστος για την επιχείρηση του προμηθευτή-η αμοιβή του factor-έχει την μορφή επιβάρυνσης από τόκους βάσει του ημερήσιου υπόλοιπου των αναλήψεων έναντι των αποβαλλόμενων τιμολογίων προς είσπραξη τιμολογίων. Ο factor επίσης χρεώνει τη προμήθεια για τη μελέτη πιστοληπτικής ικανότητας, τη λογιστική παρακολούθηση, την

είσπραξη των λογαριασμών, και την ανάληψη του πιστωτικού κινδύνου.

Στο factoring μόνο με χρηματοδότησης-agency factoring ο factor παρέχει μόνο χρηματοδότηση με κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου χωρίς λογιστική παρακολούθηση και υπηρεσίες-είσπραξης των απαιτήσεων. Κατά συνέπεια η αμοιβή του factor υπολογίζεται μόνο για τις υπηρεσίες που προσφέρει κατά ανάλογο τρόπο με αυτό που περιγράφηκε στην πιο πάνω παράγραφο. Το agency factoring αποτελεί μια παραλλαγή του αμιγώς χρηματοδοτικού factoring-bulk factoring- στα πλαίσια του οποίου ο factor έχει δικαίωμα αναγωγής.

Το factoring με δικαίωμα αναγωγής, είναι μια πλήρης μορφή factoring που παρέχει χρηματοδότηση, λογιστική παρακολούθηση, είσπραξη των απαιτήσεων, αλλά όχι κάλυψη του ενδεχομένου κινδύνου από αδυναμία πληρωμής του πελάτη. Η σύμβαση factoring ορίζει ότι ο factor έχει το δικαίωμα να επανεκχωρήσει την απαίτηση στον προμηθευτή σε περίπτωση που δεν εισπραχθεί εντός του ορισμένου χρονικού διαστήματος, συνήθως 1-2 μήνες από την ημερομηνία κατά την οποία η απαίτηση γίνεται ληξιπρόθεσμη. Μπορεί να σημειωθεί εδώ μια ειδική περίπτωση κατά την οποία ο προμηθευτής έχει ανάγκη να χρησιμοποιήσει τις υπηρεσίες του factor για την είσπραξη δύσκολων απαιτήσεων του. Συνήθως, αυτό γίνεται χωρίς την παροχή χρηματοδότησης από τον factor για αυτού του τύπου τις απαιτήσεις.

Οι παραπάνω μορφές factoring που αναλύθηκαν αποτελούν παραλλαγές του εγχώριου factoring, δηλαδή αυτού που πραγματοποιείται στα πλαίσια μιας χώρας στην οποία είναι εγκατεστημένοι ο προμηθευτής-πωλητής, ο πελάτης-αγοραστής και ο factor. Μια πιο σύνθετη μορφή factoring είναι αυτή που αποβλέπει να λειτουργήσει μέσα στο πλαίσιο του εξαγωγικού εμπορίου. Πριν όμως αναφερθεί ο θεσμός του εξαγωγικού factoring, είναι χρήσιμο να σημειωθεί ότι το factoring δεν πρέπει

να συγχέεται με μια παραπλήσια μορφή χρηματοδότησης, την εκχώρηση εισπρακτέων λογαριασμών ως ενέχυρο. Στην περίπτωση αυτή οι απαιτήσεις χρησιμοποιούνται μόνο ως εγγύηση για την κάλυψη βραχυπρόθεσμου τραπεζικού δανείου ή επαναλαμβανόμενης τραπεζικής πίστωσης δηλαδή δεν αποτελούν περιουσιακά στοιχεία του οργανισμού που χορηγεί τη χρηματοδότηση, όπως συμβαίνει στο factoring. Η τράπεζα, αφού εξετάσει τους εισπρακτέους λογαριασμούς που της παρουσιάζει ο προμηθευτής, δέχεται ορισμένους σε εξασφάλιση και παρέχει δάνειο ή πίστωση που συνήθως ανέρχεται στο 50-90% της ονομαστικής αξίας τους. Όταν ο προμηθευτής εισπράξει ποσό έναντι της οφειλής που έχει ενεχυριαστή, το καταβάλλει σε πίστωση του τραπεζικού οργανισμού που έχει χορηγήσει την χρηματοδότηση. Αν ο προμηθευτής δεν προβεί στην εξόφληση, τότε ο οργανισμός που τον έχει χρηματοδοτήσει έχει δικαίωμα αναγωγής προς αυτόν, με συνέπεια να υποστεί ο προμηθευτής την ενδεχόμενη ζημιά. Δηλαδή, η εκχώρηση εισπρακτέων λογαριασμών ως ενέχυρο δεν είναι χρηματοδοτικό μέσο μεταφοράς του πιστωτικού κινδύνου.

β) Εξαγωγικό factoring

Το εξαγωγικό factoring είναι παρόμοιο με το εγχώριο. Περιλαμβάνει το τρίπτυχο των υπηρεσιών που καλύπτει την αξιολόγηση της φερεγγυότητας, τη διαχείριση και τη χρηματοδότηση εμπορικών απαιτήσεων εξωτερικού. Πέρα όμως από τη λειτουργία του ως καινοτομία μεταφοράς του πιστωτικού κινδύνου, μπορεί να πάρει και τη μορφή καινοτομίας μεταφοράς του κινδύνου από αλλαγή τιμών, δηλαδή από τις μεταβολές των συναλλαγματικών ισοτιμιών.

Ενώ το εγχώριο factoring απαιτεί τη συνεργασία του προμηθευτή-πωλητή, του πελάτη-αγοραστή, και του factor, το

εξαγωγικό factoring απαιτεί συνεργασία του εξαγωγέα-πωλητή, του εισαγωγέα-αγοραστή, του factor-εξαγωγής και του factor-εισαγωγής. Η διαδικασία υλοποίησης συμφωνίας εξαγωγικού factoring είναι περισσότερο περίπλοκη από αυτήν του εγχώριου, επειδή συνδετικός κρίκος μεταξύ πωλητή και αγοραστή δεν είναι ένας factor αλλά δύο, αυτός στην χώρα του εξαγωγέα και ο άλλος στην χώρα του εισαγωγέα.

Το κόστος των υπηρεσιών του εξαγωγικού factoring αποτελείται από το χρηματοοικονομικό κόστος, που ποικίλλει ανάλογα με το κόστος του χρήματος του νομίσματος στο οποίο παρέχεται η πίστωση και από την προμήθεια του factor, που κυμαίνεται ανάλογα με τις συνθήκες της κάθε αγοράς και είναι συνήθως υψηλότερη από την αντίστοιχη προμήθεια του εγχώριου factoring στην ίδια χώρα. Η προμήθεια που πληρώνει ο εξαγωγέας μοιράζεται μεταξύ των δύο factors. Επειδή ο factor του εισαγωγέα είναι αυτός που αναλαμβάνει τον πιστωτικό κίνδυνο και πραγματοποιεί την είσπραξη της απαίτησης, συνήθως εισπράττει και το μεγαλύτερο μέρος της προμήθειας.

Εκτός από την πηγή πρόσθετης χρηματοδότησης των εξαγωγέων, το εξαγωγικό factoring έχει το πλεονέκτημα ότι προσφέρει στον εξαγωγέα τη δυνατότητα κάλυψης από τον κίνδυνο δυομενών αλλαγών στις συναλλαγματικές ισοτιμίες. Αν ο εξαγωγέας προβλέπει ότι το νόμισμα της δικής του χώρας θα υποτιμηθεί έναντι του νομίσματος που θα εισπράξει για την εξαγωγή, κατά πσοστό μεγαλύτερο από ότι δικαιολογεί η διαφορά των επιτοκίων των δύο νομισμάτων, μπορεί να ζητήσει οι προκαταβολές του factor-εξαγωγής να υπολογίζονται στο εγχώριο νόμισμα, εφόσον κάτι τέτοιο επιτρέπεται και από τους συναλλαγματικούς και πιστωτικούς κανόνες της χώρας του. Αντίθετα, αν ο εξαγωγέας προβλέπει ότι το νόμισμα της δικής τους χώρας δεν θα υποτιμηθεί έναντι του ξένου ή αν δεν είναι σε θέση να κάνει οποιαδήποτε πρόβλεψη αλλά θέλει μόνο να

προστατευθεί, να καλυφθεί από ενδεχόμενη υποτίμηση του ξένου νομίσματος, μπορεί να ζητήσει οι προκαταβολές του factor να υπολογίζονται στο ίδιο νόμισμα που θα πληρωθεί από τον εισαγωγέα και να μετατρέπεται αμέσως σε εγχώριο νόμισμα τις προκαταβολές αυτές.

Το βασικό πλεονέκτημα όμως του εξαγωγικού factoring είναι ότι δίνει στον εξαγωγέα εναλλακτική λύση στην περίπτωση όπου η εξαγωγή δεν μπορεί να γίνει χωρίς την παροχή πίστωσης προς τον εισαγωγέα λόγω έντονου ανταγωνισμού από άλλους εξαγωγείς. Φυσικά, το εξαγωγικό factoring δεν αντικαθιστά την ενέγγυα πίστωση ή την πληρωμή έναντι φορτωτικών εγγράφων ή με προέμβασμα, αν η εξαγωγή μπορεί να γίνει με αυτούς τους τρεις τρόπους, κατά την έννοια ότι η πώληση «τοις μετρητοίς» είναι προτιμότερη από την πίστωση.

Επί πλέον, όταν ο εξαγωγέας συναλλάσσεται «επί πιστώσει» ταυτόχρονα με πολλές χώρες και έτσι είναι υποχρεωμένος να τηρεί καθολικό πελατών σε διαφορετικά νομίσματα, η παρακολούθηση των εισπράξεων παρουσιάζει πολλά λογιστικά προβλήματα κυρίως στον ταμειακό προγραμματισμό και αυξάνει τον κίνδυνο ζημιών από απρόβλεπτες διακυμάνσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών.

4. Ανάλυση απαιτήσεων τρίτων- factoring

Αποτελεί μια μέθοδο εμπορίας υπηρεσιών και χρηματοδότησης όπου οι επιχειρήσεις εκχωρούν της ευθύνη των εισπράξεων των απαιτήσεων σε έναν εξειδικευμένο φορέα τραπεζικού χαρακτήρα, από τον οποίο ο προμηθευτής-εκχωρητής των προϊόντων και υπηρεσιών εισπράττει την αξία τους. Έτσι, με αυτό επιτυγχάνεται μια καλύτερη και αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση των οικονομικών διακανονισμών στις εμπορικές συναλλαγές των επιχειρήσεων.

Το factoring εξειδικεύεται τόσο στην εσωτερική αγορά-ανάληψη ευθύνης είσπραξης τιμολογίων για προϊόντα και υπηρεσίες που απευθύνονται στο εσωτερικό της χώρας-όσο και στις εξαγωγές-ανάληψη ευθύνη είσπραξης των απαιτήσεων για τα προϊόντα που εξάγονται και αντίστοιχα για τις εισαγωγές.

Το factoring λειτουργεί με ή χωρίς δικαίωμα αναγωγής δηλαδή, με ή χωρίς επιστροφή απλήρωτων τιμολογίων από τον factor στον προμηθευτή-εκχωρητή. Στην πρώτη περίπτωση τον κίνδυνο καλύπτει ο προμηθευτής, ενώ στη δεύτερη περίπτωση τον κίνδυνο φέρει ο factor. Ακόμα το factoring διακρίνεται ανάλογα με την πληρωμή των τιμολογίων, δηλαδή την προκαταβολή ή προπληρωμή-χρηματοδότηση, στην πληρωμή κατά την ημερομηνία λήξης και στη χρηματοδότηση των εισπρακτέων λογαριασμών.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ

Έστω τώρα ότι η εταιρεία ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΝΔΥΜΑ Α.Ε. (Ε.Ε.), η οποία έχει ετήσιες πωλήσεις 1,5 δισ. δρχ. και εξαγωγές 700 εκ. δρχ. περίπου. Η εταιρεία αποφασίζει να προχωρήσει σε factoring στις εξαγωγές της και στέλνει σχετική επιστολή προθέσεων στην εταιρεία International Factoring (IF), Η IF, σε συνέχεια της επιστολής, προχωρεί σε ανάλυση της φερεγγυότητας της Ε.Ε. Ύστερα από την ολοκλήρωση της ανάλυσης στέλνει στην Ε.Ε. απαντητική επιστολή με τους ακόλουθους όρους:

α) Η IF αναλαμβάνει τη διαχείριση είσπραξης όλων των εξαγωγικών τιμολογίων της Ε.Ε. με αμοιβή 1%. Το 50% καταβάλλεται σε συνάλλαγμα.

β) Η IF αναλαμβάνει τον πιστωτικό κίνδυνο των τιμολογίων σε ποσοστό 75%. Το ανώτατο όριο του πιστωτικού κινδύνου ορίζεται σε 3 εκ. δολάρια. Η αμοιβή ορίζεται σε 0,8% και καταβάλλεται σε δραχμές.

γ) Η IF αναλαμβάνει την προεξόφληση του 90% των τιμολογίων με ανώτατο όριο προεξόφλησης 3,5 εκ. δολάρια. Το επιτόκιο ορίζεται σε LIBOR συν 2% και καταβάλλεται σε συνάλλαγμα.

δ) Τα τιμολόγια που προεξοφλούνται, όπως και εκείνα για τα οποία αναλαμβάνεται ο πιστωτικός κίνδυνος πρέπει πρώτα να εγκριθούν από την IF.

ε) Η χρονική διάρκεια της συνεργασίας ορίζεται σε ένα χρόνο με αυτόματη ανανέωση και με έναρξη την 1/1/89.

Η Ε.Ε. αποδέχεται τους όρους της IF και υπογράφονται τα συμβόλαια. Στις 18/1/89 η εταιρία Ε.Ε. παίρνει μια παραγγελία 666,666,7 δολάρια με πίστωση 180 ημερών. Διαβιβάζει την παραγγελία στην IF, η οποία και δέχεται να αναλάβει τον πιστωτικό της κίνδυνο και να την προεξοφλήσει με τους όρους του συμβολαίου. Η Ε.Ε. εκτελεί την παραγγελία και τα εμπορεύματα φορτώνονται την 3/3/89.

Στις 20/2/89 η εταιρία Ε.Ε. παίρνει μια παραγγελία 967.741,9 δολ., με πίστωση 120 ημερών. Η IF αποδέχεται την ανάληψή της με τους όρους του συμβολαίου. Τα εμπορεύματα φορτώνονται την 10/4/89.

Στις 2/4/89 η εταιρία Ε.Ε. παίρνει μια παραγγελία 1.910.828,0 δολ. Με πίστωση 150 ημερών. Η IF αποδέχεται την ανάληψη της με τους όρους του συμβολαίου. Τα εμπορεύματα φορτώνονται την 17/6/89.

Στις 7/7/89 η εταιρία Ε.Ε. παίρνει μια παραγγελία 290.697,7 δολ. Με πίστωση 120 ημερών. Η IF αποδέχεται την ανάληψή της με τους όρους του συμβολαίου.

Τα εμπορεύματα φορτώνονται την 14/8/89.

Στις 5/9/89 η εταιρία Ε.Ε. παίρνει μια παραγγελία 140.562,3 δολ. με πίστωση 90 ημερών. Η IF αποδέχεται μόνο την ανάληψη είσπραξης του σχετικού τιμολογίου. Η Ε.Ε. δεν δέχεται τους όρους της IF και δεν αναλαμβάνει την εκτέλεση της παραγγελίας.

Στις 9/9/89 το τιμολόγιο των 967.741,9 δολ. της 10/4/89 εξοφλείται κανονικά.

Στις 31/9/89 το τιμολόγιο των 666.666,7 δολ την 3/3/89 εξοφλείται κανονικά.

Στις 29/9/89 η εταιρία Ε.Ε. παίρνει μια παραγγελία 588.235,32 δολ. με πίστωση 60 ημερών. Η IF αποδέχεται την ανάληψή της με τους όρους του συμβολαίου. Τα εμπορεύματα φορτώνονται την 23/10/89.

Στις 10/11/89 η εταιρία Ε.Ε. παίρνει μια παραγγελία 220.568,5 δολ. με πίστωση 45 ημερών. Η IF αποδέχεται μόνο την ανάληψη είσπραξης του σχετικού τιμολογίου. Η Ε.Ε. αποδέχεται τους όρους της IF και αναλαμβάνει την εκτέλεση της σχετικής παραγγελίας. Τα εμπορεύματα φορτώνονται την 20/12/89.

Στις 15/12/89 το τιμολόγιο των 1.910.828,0 δολ. της 17/6/89 εξοφλείται κανονικά.

Στις 16/12/89 το τιμολόγιο των 290.697,7 δολ. της 14/8/89 εξοφλείται κανονικά.

Στις 23/12/89 το τιμολόγιο των 588.235,3 δολ. της 23/10/89 εξοφλείται κανονικά.

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει συνολικά τις παρακάτω πράξεις:

Πίνακας

Πράξεις Factoring (Δολάρια)

Ημερο- μηνία	1.α	1.β	2.α	2.β*	3.α	3.β**	4
	αξία ανα- λαμβανομέ- νου τιμολο- γίου προς είσπραξη	αξία συνολικά αναλαμβανο- μενων τιμο- λογίων προς είσπραξη	αναλαμβανόμε- νος πιστωτι- κός κίνδυνος (=1.αX0,75)	συνολικά αναλαμβανόμε- νος πιστω- τικός κίνδυ- νος	αξία προεξο- φλούμενου τιμολογίου (=1.αX0,90)	συνολικά προεξοφλού- μενα τιμολό- για	
3.3.89	666.666,7	666.666,7	500.000,03	500.000,03	600.000,03	600.000,03	
10.4.89	967.741,9	1.634.408,6	725.806,43	1.225.806,46	870.967,71	1.470.967,74	
17.6.89	1.910.828,0	3.545.236,6	1.433.121,00	2.658.927,46	1.719.745,20	3.190.712,94	
14.8.89	290.697,7	3.835.934,3	218.023,28	2.876.950,74	261.627,93	3.452.340,87	
9.9.89				2.151.144,31		2.581.373,16	967.741,90
31.9.89				1.651.144,28		1.981.373,13	666.666,70
23.10.89	588.235,3	4.424.169,6	441.176,48	2.092.320,76	529.411,77	2.510.784,90	
15.12.89				659.199,76		791.039,70	1.910.828,00
16.12.89				441.176,48		529.411,77	290.697,70
20.12.89	220.568,5	4.644.738,1		441.176,48		529.411,77	
23.12.89				0,00		0,00	588.235,30

* ανώτατο όριο πιστωτικού κινδύνου: 3.000.000 δολάρια.

** ανώτατο όριο προεξόφλησης: 3.500.000 δολάρια.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Συνοψίζοντας μπορεί να υποστηριχθεί ότι το factoring όπως κάθε μορφή χρηματοδοτικού μέσου έχει πλεονεκτήματα αλλά και μειονεκτήματα. Προσφέρει στη χρηματοδότηση, μεταφορά του κινδύνου και παρέχει τις υπηρεσίες ενός τμήματος χορηγήσεων απεμπλέκοντας τον προμηθευτή-παραγωγό από την ανάμειξη του με διαδικαστικά θέματα, ώστε να συγκεντρώσει την προσοχή στην καθαρά παραγωγική και εμπορική δραστηριότητα του. Αν όμως οι εισπρακτέοι-λογαριασμοί-απαιτήσεις-είναι πολλοί σε αριθμό και μικρής αξίας, το κόστος διαχείρισης μπορεί να καταστήσει την χρηματοδότηση ακριβή και ασύμφορη. Επίσης, η πώληση περιουσιακών στοιχείων υψηλής ρευστότητας μπορεί να θεωρηθεί ως ένδειξη επισφαλούς θέσης της οικονομικής μονάδας που χρησιμοποιεί το factoring. Η άποψη αυτή όμως είναι μάλλον απόρροια της επιφυλακτικότητας με την οποία αντιμετωπίζεται μι καινοτομία παρά ένα πραγματικό οικονομικό γεγονός.

Μια τελική παρατήρηση που πρέπει να γίνει αναφέρεται στην κάλυψη του προμηθευτή από κινδύνους που προκύπτουν από λόγους «ανωτέρας βίας» όπως η κήρυξη πολέμου. Το factoring δεν μπορεί να καλύψει πολιτικούς κινδύνους, για αυτό είναι ανύπαρκτο σε χώρες όπου ο κίνδυνος αυτός είναι σημαντικός.

Κάλυψη έναντι τέτοιου είδους κινδύνων μπορεί να επιτευχθεί με άλλους τρόπους όπως η ασφαλιστική κάλυψη των πιστώσεων ή το factoring.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΩΣ ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝΤΟΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ

Κυκλοφοριακά ονομάζονται τα περιουσιακά στοιχεία εκείνα τα οποία προορίζονται να υποστούν συνεχώς μεταβολές σύμφωνα με το σκοπό της επιχείρησης. Έτσι, κάθε μέγεθος του κυκλοφοριακού ενεργητικού αξιοποιείται, όταν μετατρέπεται από συγκεκριμένο αγαθό σε ρευστό χρήμα, ώστε να μετατραπεί και πάλι σε αγαθό κ.ο.κ. Ακολούθως δημιουργείται ένα κύκλωμα αξιών στην επιχείρηση, που εκφράζει την κυκλοφορία των μέσων δράσης της.

Όσο πιο συχνά, μέσα στη μονάδα του χρόνου, επαναλαμβάνεται αυτό το κύκλωμα συγκεκριμένου στοιχείου του ενεργητικού, τόσο η κυκλοφορία του είναι μεγαλύτερη, άρα και ο βαθμός της αξιοποίησης του αυξάνεται.

Αν μετρήσουμε τον αριθμό των περιπτώσεων που ένα συγκεκριμένο στοιχείο κυκλοφορεί στη μονάδα του χρόνου, θα προκύψει μια ένδειξη, που την ονομάζουμε «Δείκτη ταχύτητας κυκλοφορίας» του στοιχείου αυτού.

Η κυκλοφορία των μέσων δράσης της επιχείρησης γίνεται με τη διαδικασία των εσόδων και δαπανών στη συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Αλλά εφόσον ο Δ.Τ.Κ. εκφράζει τον αριθμό των περιπτώσεων που ένα στοιχείο ρευστοποιείται και δημιουργείται πάλι, είναι προφανές ότι «αν συσχετίσουμε τη χρονική περίοδο, που αναφέρεται ο δείκτης με το Δ.Τ.Κ. Θα λάβουμε τη χρονική διάρκεια που απαιτείται για να κυκλοφορήσει το στοιχείο του κυκλοφοριακού ενεργητικού του οποίου είχαμε προσδιορίσει το δείκτη»

1. Δείκτης κυκλοφορίας των πιστώσεων προς τους πελάτες

Ο δείκτης αυτός προκύπτει από τη σχέση:

$$\Delta.Κ.Π. = \frac{\text{Πιστωτικές πωλήσεις περιόδου}}{\text{Μέσο Υπόλοιπο Πελατών}}$$

Από τον πίνακα αντικαθιστούμε στον τύπο

$$\Delta.Κ.Π. = \frac{60,000}{9,000} = 6,7 \text{ φορές το χρόνο}$$

ο δείκτης αυτός είναι ένας μέσος δείκτης, που παραβλέπει τη σύνθεση των εισπρακτέων λογαριασμών. Έτσι θα πρέπει να προσδιορίσουμε τη μέση διάρκεια των απαιτήσεων και μετά να βρούμε ένα Δ.Κ.Π.

ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΠΕΛΑΤΩΝ

Ποσά	Σύνθεση	Διάρκεια	Σταθμικός Μ.Ο λήξης
2,000	0,22	x 120 ημ.	= 26,4
3,000	0,33	x 60 ημ.	= 19,8
4,000	0,45	x 30 ημ.	= 13,5
			59,7 ~60 ημέρες

$$\Delta.Κ.Π. = \frac{360}{60 \text{ ημ. Λήξης}} = 6 \text{ φορές το χρόνο}$$

Ανάλογα ισχύουν όχι μόνο για τις παρεχόμενες, αλλά και για τις λαμβανόμενες πιστώσεις.

Ακολουθώντας μπορούμε να προσδιορίσουμε και το μέσο όρο του χρόνου λήξης των πιστώσεων προς τους πελάτες, με τους δύο ακόλουθους τρόπους:

α) Υπολογισμός με βάση το Δ.Κ.Π.

$$\text{Μέσος χρόνος λήξης απαιτήσεων} = \frac{360}{\Delta.Κ.Π.} = \frac{360}{6} = 60 \text{ ημέρες}$$

β) Υπολογισμός με βάση τις πιστωτικές πωλήσεις

Προσδιορίζουμε πρώτα το μέσο ύψος των ημερήσιων πιστωτικών πωλήσεων (Η.Π.Π.) και μετά τη μέση διάρκεια των πιστώσεων σύμφωνα με τα επόμενα:

$$\text{Η.Π.Π.} = \frac{\text{Πιστωτικές πωλήσεις περιόδου}}{360} = \frac{60,000}{360} = 166,67 \text{ δρχ.}$$

Μέσος χρόνος λήξης απαιτήσεων =

$$\frac{\text{Μέσο υπόλοιπο απαιτήσεων}}{\text{Η.Π.Π.}} = \frac{9,000}{166,67} = 54 \text{ ημέρες}$$

γ) Υπολογισμός με βάση το ύψος των απαιτήσεων

$$\begin{aligned} \text{Χρόνος λήξης} &= \frac{\text{Μέσο υπόλοιπο απαιτήσεων} \times 360}{\text{Πιστωτικές πωλήσεις περιόδου}} = \frac{9000 \times 360}{60,000} = \\ &= \frac{3,240,000}{60,000} = 54 \text{ ημέρες} \end{aligned}$$

2. Πιστωτική Πολιτική

Εδώ αναφέρεται η διοίκηση των κάθε μορφής απαιτήσεων της επιχείρησης, οι οποίες διαμορφώνονται στα πλαίσια εκμετάλλευσης και ανάπτυξης του αντικειμένου των δραστηριοτήτων της.

Πρόκειται για αξία των απαιτήσεων που εμφανίζεται στο ενεργητικό των ισολογισμών με τον τίτλο συνήθως «πελάτες», εξετάζοντας τα παρακάτω θέματα:

- α) η παροχή ή μη παροχή πίστωσης σε συγκεκριμένο πελάτη.
- β) ο τρόπος είσπραξης των απαιτήσεων
- γ) η διάρκεια της παρεχόμενης πίστωσης
- δ) η καθιέρωση ενδεχομένως ειδικών όρων για την παροχή πίστωσης σε πελάτη κ.ο.κ.

3. Παράγοντες που επηρεάζουν την πιστωτική πολιτική

Ο καθορισμός όρων και πλαισίων μιας πιστωτικής πολιτικής και η υιοθέτηση μεθόδων και διαδικασιών για την εφαρμογή της είναι θέμα συνυφασμένο με τη γενικότερη πολιτική της επιχειρήσεις και τους συναφείς στόχους, επηρεάζεται όμως παράλληλα τόσο από ενδογενείς όσο και από εξωγενείς παράγοντες.

Οι συνθήκες πιστωτικής πολιτικής που επικρατούν στην αγορά, οι οποίες διαμορφώνουν ή συμβάλλουν στη διαμόρφωση του κλίματος ανταγωνισμού, αλλά και γενικά η ρευστότητα της αγοράς.

Κάτω από συνθήκες πλήρους ανταγωνισμού, όπου η ποιότητα και η προέλευση του προϊόντος δεν επηρεάζουν την κατανάλωση θα πρέπει:

α) Η επιχείρηση να ακολουθήσει πιστωτική πολιτική, που δεν θα την διαφοροποιεί από την πιστωτική πολιτική του ανταγωνισμού διαφορετικά θα κινδυνεύει να μειωθεί ο κύκλος εργασιών της.

β) Εάν ο ανταγωνισμός ακολουθεί επεκτατική πιστωτική πολιτική που η επιχείρηση αδυνατεί ή δεν θέλει να υιοθετήσει, τότε θα υπάρξει διαφοροποίηση της επιχείρησης, η οποία θα την υποχρεώσει σε άλλου είδους αντισταθμιστικές παροχές, ώστε να μη μειωθεί η πελατεία της.

4. Σχεδιασμός πιστωτικής πολιτικής

Το θέμα προς την πελατεία πιστώσεων αποτελεί σημαντικό παράγοντα ανάπτυξης του κύκλου εργασιών, αλλά παράλληλα και ουσιαστικό οικονομικό μέγεθος υποκείμενο σε σοβαρούς κινδύνους.

Η πίστωση προς την πελατεία εκδηλώνεται ως ποσό αξίας, εισπρακτέο μετά παρέλευση ορισμένου χρόνου. Δύο συνεπώς στοιχεία συνθέτουν την πίστωση.

- το ποσό αξίας
- η χρονική διάρκεια, μετά την παρέλευση της οποίας η αξίωση γίνεται ληξιπρόθεσμη και απαιτητή.

5. Ακάλυπτοι λογαριασμοί πελατών.

Η Ελληνική πρακτική, αναφορικά με τη φερεγγυότητα των πελατών, περιορίζεται στη συγκέντρωση πληροφοριών για τον πιστούχο πελάτη, στη λογιστική παρακολούθηση του λογαριασμού, στις επισκέψεις των εντεταλμένων στελεχών της επιχείρησης, καθώς και στην κρίση ή αντίληψη του αρμόδιου διευθυντή.

Μια άλλη προσαρμογή στην πιστωτική τακτική των επιχειρήσεων είναι η καθιέρωση της υποχρέωσης του πελάτη να καλύπτει μέρος, ή και το σύνολο, της αξίας των αγορών του με συναλλαγματικές διμήνου ή τριμήνου λήξεως.

Η τακτική αυτή υιοθετείται και για δύο λόγους:

- α) Για μεγαλύτερη εξασφάλιση της πιστώτριας επιχείρησης
- β) Για να έχει η πιστώτρια επιχείρηση τη δυνατότητα προεξόφλησης των εισπρακτέων συναλλαγματικών διατηρώντας έτσι ένα επίπεδο ρευστότητας. Η προεξόφληση, βεβαίως,

συνεπάγεται ένα κόστος, το οποίο σε ορισμένες περιπτώσεις είναι δυνατό να αναλάβουν οι πιστοδοτούμενες επιχειρήσεις.

Εάν η επιχείρηση έχει συμφωνήσει με τον πελάτη συγκεκριμένο χρονικό όριο πίστωσης και παράλληλα ανώτατο χρηματικό όριο πίστωσης, ακολούθως δεν απαιτήσει την κάλυψη της πίστωσης με συναλλαγματικές διαφορετικής χρονικής ληκτότητας, τότε η πιστώτρια επιχείρηση πιθανόν να επιδιώξει τα ακόλουθα:

α) Οι συναλλαγματικές εις κάλυψη της απαίτησης να είναι συναλλαγματικές τρίτων, οι οποίες εκχωρούνται στην πιστώτρια επιχείρηση με οπισθογράφηση. Κατ' αυτόν τον τρόπο η επιχείρηση έχει υπόχρεους για πληρωμή όχι μόνο τον πελάτη της αλλά και τον αρχικό αποδέκτη και τους εν συνέχεια οπισθόγραφους.

β) Εάν ο χρόνος λήξης της συναλλαγματικής είναι πολλαπλάσιας του χρονικού ορίου εξόφλησης των τιμολογίων αγοράς, τότε η επιχείρηση πιθανόν να επιδιώξει, ώστε το ποσό πίστωσης που θα καλύπτεται με συναλλαγματικές να είναι υποπολλαπλάσιο του αρχικού ακάλυπτου ποσού. Με τον τρόπο αυτό επιμηκύνεται η χρονική διάρκεια, αλλά μειώνεται αναλογικά το ύψος της πίστωσης.

6. Προϋπολογισμός πιστώσεων στην πελατεία

Το σύνολο των προς την πελατεία πιστώσεων αποτελεί ένα από τα στοιχεία του Κυκλοφοριακού Ενεργητικού (ΚΕ) και κατ' επέκταση συνιστά μέρος του κεφαλαίου κίνησης (ΚΚ) που, όπως γνωρίζουμε, προκύπτει αν από το ΚΕ αφαιρεθούν οι ΒΥ.

Πρέπει συνεπώς η πιστώτρια επιχείρηση να προβλέπει θετικό ΚΚ, δηλαδή το ΚΕ να υπερβαίνει τις ΒΥ.

Προκειμένου να καταρτισθεί ο προϋπολογισμός του ΚΚ, θα πρέπει προηγουμένως να έχει ολοκληρωθεί ο κύκλος των

προβλέψεων σε ΚΕ, ο οποίο θα λευκανθεί από την ανάλυση των πωλήσεων για να φθάσει στον υπολογισμό των βασικών αναγκών χρηματοδότησης των στοιχείων του ΚΕ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 📖 «Το Ε.Γ.Λ.Σ.» Εμμανουήλ Ι. Σακέλλη, Εκδόσεις «Βρύκους»
- 📖 «Δίκαιο των Αξιογράφων» Ελευθέριος Φ. Λεβάντης Εκδόσεις Σάκκουλα.
- 📖 «Εμπορικό Δίκαιο» Βησσαρίων Παπασπύρου Εκδόσεις Έλλην
- 📖 Εισαγωγή στη Χρηματοοικονομική Λογιστική Χρήστος Βασ. Ναούμ. Αθήνα 1998
- 📖 Γενική Λογιστική με Ε.Γ.Λ.Σ. Ανδρέας Μ. Ρεβάνογλος, Ιωάννης Δ. Γεωργόπουλος Εκδόσεις Interbooks Αθήνα 1996
- 📖 «Ανάλυση Χρηματοοικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης» Δημήτρης Λ. Παπαδόπουλος Θεσσαλονίκη 1986
- 📖 «Η σύμβαση factoring» Βάθης Βασίλειος
- 📖 «Το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα κάτω από τις εσωτερικές, τις κοινοτικές και τις άλλες διεθνείς εξελίξεις», «χρηματοδοτικά μέσα και αναλύσεις περιπτώσεων» Π. Αλεξάκης - Π. Πετάκης, Εκδόσεις Παπαζήση
- 📖 «Λογ/σμός επιχειρηματικής δραστηριότητας» «Διοικητική Λογιστική» Β.Ν. Σαρσέντης Εκδόσεις Α. Σταμούλη Πειραιάς 1993

